

Kadernota 2022-2025

Gemeente Terschelling
1-6-2021

Inhoudsopgave

Inleiding.....	5
Algemeen.....	7
Totaaloverzicht baten en lasten 2022-2025.....	14
Toelichting op de verschillende programma's.....	15
Programma 0 – Burger en ondersteuning.....	16
Programma 1 – Veiligheid	20
Programma 2 – Verkeer, vervoer en waterstaat	21
Programma 3 – Economie.....	24
Programma 4 – Onderwijs.....	27
Programma 5 – Sport, cultuur en recreatie	29
Programma 6 – Sociaal Domein	33
Programma 7 – Volksgezondheid en milieu.....	37
Programma 8 – Volkshuisvesting, Ruimtelijke ordening en Stedelijke vernieuwing	40
Conclusie	44

Aan de leden van de Raad van de gemeente Terschelling

Terschelling, 25 mei 2021

Geachte leden van de Raad,

Bijgaand treft u aan de Kadernota 2022-2025 van de gemeente Terschelling. De Kadernota wordt op 16 juni 2021 behandeld in de vergadering van de raadscommissie en zal op 7 juli 2021 in de vergadering van de gemeenteraad worden vastgesteld.

De audit-commissie is gepland op 7 juni 2021. Technische vragen over de Kadernota 2022-2025 kunt u tot en met 4 juni 2021 mailen aan: financien@terschelling.nl. Uw vragen zullen dan op 7 juni tijdens de audit-commissie worden beantwoord.

In deze Kadernota schetsen we de nieuwe ontwikkelingen en noemen we de belangrijkste speerpunten per programma. Daarnaast bevat elk programma een overzicht van de totale baten en lasten per taakveld vanaf 2022 tot en met 2025.

In deze Kadernota presenteren we u weinig beleidsbijstellingen. Het beleid voor de komende jaren is immers vastgelegd in het Eilandakkoord en heeft een vertaling gekregen in de daarop volgende (meerjaren)begrotingen.

Daarnaast is 2022 het jaar van nieuwe verkiezingen voor de gemeenteraad. Het college is van mening dat na de verkiezingen de nieuwe raad en het nieuwe college aan zet zijn om nieuwe accenten te leggen in de beleidsvoornemens voor de jaren 2022 en verder. Een belangrijke reden om nu geen grote beleidsvoorstellen aan u voor te leggen en vooralsnog door te borduren op het ingezette beleid.

Deze Kadernota bevat dan ook voornamelijk een aantal voorstellen die voortvloeien uit wettelijke wijzigingen of andere, in onze optiek noodzakelijke aanpassingen. Daarnaast bestaat er een sterke samenhang met de Bestuursrapportage 2021, welke in dezelfde vergadering van de raad wordt behandeld. Omdat sommige ontwikkelingen ook betrekking hebben op 2021, zijn deze voor de volledigheid in beide rapportages opgenomen.

Met vriendelijke groet,

Het College van Burgemeester en Wethouders van de gemeente Terschelling,

H.M. de Jong,
Secretaris

C.M. van de Pol,
Burgemeester

Inleiding

De Kadernota is het instrument waarmee het college uw raad een overzicht geeft van de verwachte ontwikkelingen en onze beleidsvoornemens in de komende jaren. De Kadernota is daarmee de opmaat naar de begroting 2022. Tevens geeft het een beeld van het financiële meerjarenperspectief voor de drie jaar na het komende begrotingsjaar (2023-2025).

Uitgangspunten

Wij hebben geprobeerd deze Kadernota kort en bondig te houden en deze beperkt zich daarom ook tot de echte kaders en nieuwe ontwikkelingen. In de Kadernota wordt niet beoogd om een wensenlijstje te presenteren, maar er wordt wel een beeld gegeven hoe we in de toekomst weloverwogen met onze middelen in relatie tot voorliggende opgaven om gaan.

De focus in deze Kadernota blijft waar deze hoort: op hoofdlijnen worden ontwikkelingen in beeld gebracht voor de komende jaren.

Een stand van zaken over de eerste maanden van 2021 en mogelijke consequenties daarvan voor latere jaren kunt u terug vinden in de 1^e bestuursrapportage 2021.

Financiële uitgangspunten

In deze Kadernota worden de door de raad genoemde financiële uitgangspunten in het Eilandakkoord als leidraad gebruikt om de meerjarenraming op te stellen. Letterlijk schrijft het Eilandakkoord daarover:

“De financiële toekomst van de gemeente Terschelling is op dit moment onzeker. Met name door de ontwikkelingen in het Sociaal Domein. Toch wordt er voortdurend gestreefd naar meerjarig financieel evenwicht. Belangrijke uitgangspunten hierbij zijn:

- *Rioolrecht en afvalstoffen zijn kostendekkend;*
- *Op OZB en toeristenbelasting vindt indexering plaats;*
- *Er wordt niet meer geld uitgegeven dan strikt noodzakelijk;*
- *Het weerstandsvermogen blijft op peil, zodat tegenvallers goed kunnen worden opgevangen.*

Mocht de financiële situatie van de gemeente Terschelling verslechteren dan is dat het moment om gezamenlijk te bepalen wat nodig is om de begroting gezond te houden. Daarbij wordt in eerste instantie gekeken naar de mogelijkheid om uitgaven te verminderen en daarna de vraag of de tarieven van de belastingen moeten worden aangepast.”

Deze manier van werken is al toegepast tijdens het opstellen van de documenten die de afgelopen periode zijn gepresenteerd en zal ook in deze Kadernota worden doorgezet.

Naast de genoemde punten uit het Eilandakkoord, zijn er ook nog een aantal algemene uitgangspunten gehanteerd in deze Kadernota.

- Er is rekening gehouden met een loonstijging van 2%;
- Overige kosten: eventuele veranderingen conform extern aangeleverde ramingen;
- De uitkomsten van de mei-circulaire van het Gemeentefonds zijn verwerkt in deze Kadernota.

Programma's en ontwikkelingen

In deze Kadernota schetsen we de nieuwe ontwikkelingen en speerpunten per programma. Deze nieuwe ontwikkelingen kunnen het gevolg zijn van nieuw ingesteld beleid, maar kunnen ook betrekking hebben op nieuwe wet en regelgeving. Van elke ontwikkeling worden de financiële gevolgen weergegeven.

Bij veel van de ontwikkelingen zijn we afhankelijk van meerdere partijen. Het Rijk kan bovendien met wetten of wetswijzigingen komen die invloed uitoefenen op de taken en met name de financiën van de gemeente. Deze zaken worden per programma aangegeven, in een aparte risicoparagraaf. Daarnaast worden in deze risicoparagraaf zaken genoemd die nog niet te kwantificeren zijn, maar wel onder de aandacht moeten komen. Een voorbeeld hiervan zijn de mogelijke lasten die nog voortvloeien uit de huisvesting voor het onderwijs.

Deze Kadernota verschijnt in het laatste jaar van deze raads- en collegeperiode. De in deze Kadernota opgenomen ontwikkelingen betreffen dus grotendeels een periode van een nieuwe gemeenteraad en een nieuw college. Dit heeft ertoe geleid dat wij terughoudend zijn geweest met het opnemen van nieuwe wensen en ambities. Dat is aan een nieuwe raad en een nieuw college en zal in 2022 tot uitdrukking komen in een nieuw coalitieakkoord.

De Kadernota die wij u aanbieden is structureel sluitend. In het jaar 2022 staan wij echter nog wel voor een opgave. Vanaf 2023 lijkt er een positieve lijn te zitten in het verwachte resultaat.

Uiteraard moeten de te verwachten cijfers voor de latere jaren wel met de nodige omzichtigheid worden bekeken. In de komende jaren kunnen er nog significante financiële ontwikkelingen op ons afkomen binnen het Sociaal Domein en zijn wij sterk afhankelijk van de ontwikkeling van de Algemene Uitkering. Ook staat nog een herverdeling van de Algemene Uitkering op stapel, waarvan de effecten voor onze gemeente nog niet in te schatten zijn. De eerste berichten hierover lijken aan te geven dat voor onze gemeente deze herverdeling positieve effecten zal hebben, maar wij vinden het nog te prematuur om hier nu al op voor te sorteren.

Het college presenteert deze Kadernota en legt deze voor aan de gemeenteraad. De gemeenteraad spreekt over deze kaders en kan, waar zij dat wenst, met aanpassingen komen. Het college werkt het nieuwe beleid of de aanpassingen vervolgens verder uit. Deze voorstellen komen vervolgens aan de orde bij de begroting van 2022 die in het najaar van 2021 aan de gemeenteraad ter vaststelling wordt aangeboden.

Algemeen

Bestemming rekeningresultaat 2020

De jaarstukken 2020 zijn nog niet door de raad vastgesteld. Het resultaat van 2020 (€ 534.000) en de budgetoverheveling 2020 naar 2021 (€ 925.000) zijn vooruitlopend op de vaststelling door de gemeenteraad in deze Kadernota 2022 conform het voorstel van het college verwerkt. Indien uw raad anders mocht besluiten, zal dit in de eerstvolgende bestuursrapportage en begrotingswijziging alsnog worden verwerkt.

Voorstel bestemming resultaat jaarrekening 2020	
in €	
Dotatie aan algemene reserve	534.000

Verwacht verloop resultaten 2021-2025 en het effect op het weerstandsvermogen

In de onderstaande tabel is het verloop van het resultaat vanaf 2022 tot en met 2025 te zien.

Opbouw resultaat Kadernota 2022					
in €		2022	2023	2024	2025
	Resultaat primitieve (meerjaren) begroting 2021	-19.000	224.000	354.000	354.000
	Voorgestelde wijzigingen Kadernota 2022	-264.000	68.000	96.000	215.000
	Geraamd resultaat na Kadernota 2022	-283.000	292.000	450.000	569.000

De uitwerking van deze resultaten op de Algemene reserve en het weerstandsvermogen zijn te zien in onderstaande tabellen.

Algemene reserve						
in €		2021	2022	2023	2024	2025
	Stand per 1 januari	4.381.000	3.995.000	3.712.000	4.004.000	4.454.000
	toevoeging					
	resultaat boekjaar			292.000	450.000	569.000
	Onttrekking					
	resultaat boekjaar	-386.000	-283.000			
	stand per 31 december	3.995.000	3.712.000	4.004.000	4.454.000	5.023.000

Weerstandsvermogen						
in €		2021	2022	2023	2024	2025
	Algemene reserve	3.995.000	3.712.000	4.004.000	4.454.000	5.023.000
	Minimaal benodigde weerstandscapaciteit	3.446.000	3.498.000	3.550.000	3.603.000	3.657.000
	Overschot/tekort van het weerstandsvermogen	549.000	214.000	454.000	851.000	1.366.000

Weerstandsvermogen						
in €		2021	2022	2023	2024	2025
	Stand van de algemene reserve per 31 december	3.995.000	3.712.000	4.004.000	4.454.000	5.023.000
	Stand van de reserve recreatie per 31 december	303.000	278.000	278.000	278.000	278.000
	Totaal stand reserves per 31 december	4.298.000	3.990.000	4.282.000	4.732.000	5.301.000
	Minimaal benodigde weerstandscapaciteit	3.446.000	3.498.000	3.550.000	3.603.000	3.657.000
	Overschot/tekort van het weerstandsvermogen	852.000	492.000	732.000	1.129.000	1.644.000

Doorkijk 2022-2025

Op dit moment is een aantal ontwikkelingen bekend die invloed hebben op het resultaat tot en met 2025. In onderstaande tabel worden deze ontwikkelingen zichtbaar. De ontwikkelingen worden hierna per item toegelicht.

Overzicht wijzigingen Kadernota 2022							
in €	GRB	KLP	2022	2023	2024	2025	Taakveld
Resultaat primitieve begroting 2021	471000	620121	-19.000	224.000	354.000	354.000	
<u>Algemene ontwikkelingen</u>							
1. Wijzigingen algemene uitkering							
a. Septembercirculaire 2020	843100	620301	-62.000	-107.000	-101.000	159.000	0.8
b. Meicirculaire 2021	843100	620301	167.000	109.000	81.000	76.000	0.8
2. Bijdragen regionale samenwerkingen	443300	611801	-10.000	-5.000	-10.000	-10.000	0.1
3. Herverdeling gemeentefonds	435100	611301	pm	pm	pm	pm	0.4
4. Uitvoering omgevingswet vanaf 2022	438400	612032	-75.000	pm	pm	pm	0.4
5. Prijscompensaties	divers	divers	100.000	150.000	200.000	267.000	divers
6. Compensatie Jeugdzorg	843100	620301	pm	pm	pm	pm	0.8
<u>Onvermijdelijke ontwikkelingen</u>							
7. Afschrijving	474000	divers	-14.000	-14.000	-14.000	-14.000	divers
8. Rente op investeringen	473000	divers	-4.000	-4.000	-4.000	-4.000	divers
9. Renteherziening lopende leningen	474000	612001	129.000	120.000	111.000	111.000	0.5
10. Extra vergoeding raadsleden i.v.m. ontbreken overlijdensrisicoverzekering	411100	611011	-14.000	-14.000	-14.000	-14.000	0.1
11. Meerkosten Sociaal Domein - Jeugd en WMO	divers	divers	-30.000	-38.000	-47.000	-87.000	6
12. Meerkosten Sociaal Domein - Dienst	divers	divers	13.000	-19.000	-23.000	-34.000	6
13. Vroegsignalering	411700	674645	-17.000	-14.000	-10.000	-8.000	6.1
14. Wijziging cao - Thuiswerkvergoeding	-	611300	-47.000	-47.000	-47.000	-47.000	0.4
15. Diverse mutaties	divers	divers	-9.000	12.000	13.000	11.000	divers
16. Wijzigingen reserves tgv exploitatie	871000	620141	33.000	28.000	50.000	-107.000	0.10
<u>Reeds genomen besluiten</u>							
17. Subsidie logeervoorziening MCL	442409	649541	-12.000	-12.000	-12.000	-12.000	5.3
<u>Voorgenomen besluiten</u>							
18. Verhogen budget opleidingen en trainingen	411031	611300	-57.000	-57.000	-57.000	-57.000	0.4
19. (verdere) Digitalisering van de organisatie	438950	612021	-20.000	-20.000	-20.000	-15.000	0.4
20. Opstellen en uitvoeren integraal huisvestingsplan onderwijs	438400	640201	-75.000	pm	pm	pm	4.2
21. Opstellen nota omgevingskwaliteit	438400	617301	-60.000	-	-	-	3.1
22. Ontwikkeling van het winkelgebied	438950	618401	-25.000	-	-	-	3.1
23. Onttrekking uit reserve recreatie	871000	620141	25.000	-	-	-	0.10
24. Versterking t.b.v. uitvoeringstaken	411500	611301	-200.000	pm	pm	pm	0.4
25. Nieuw groenbeheerplan	411300	611301	pm	pm	pm	pm	5.7
26. Mogelijk efficiency voordeel vergunningverlening (FUMO)	443800	617011	pm	pm	pm	pm	8.3
27. Digitalisering Cultureel erfgoed	divers	divers	pm	pm	pm	pm	5.4
Resultaat Kadernota 2022			-283.000	292.000	450.000	569.000	

Hieronder worden de voorgestelde wijzigingen kort toegelicht. Een uitgebreide omschrijving van nieuw beleid, wensen en de financiële gevolgen hiervan is te vinden in de individuele programma's.

Algemene ontwikkelingen

1. Wijzigingen algemene uitkering

Septembercirculaire

Bij het opstellen van de begroting 2021 waren de uitkomsten van de septembercirculaire nog niet bekend. Deze uitkomsten zijn nu alsnog verwerkt in de meerjarenraming 2022-2025 en leiden in de eerste jaren tot negatieve effecten in ons financieel perspectief.

Meicirculaire

Op 31 mei 2021 is de meicirculaire gepresenteerd. Voor de gemeente Terschelling heeft deze circulaire een positief, meerjarig, effect. Het positieve effect wordt veroorzaakt door een stijging van de uitkeringsfaktor in alle jaren.

2. Bijdragen regionale samenwerkingen

Conform de meerjarenbegroting 2022 van de gemeenschappelijke regeling de Waddeneilanden is deze post aangepast. De stijging van kosten wordt veroorzaakt door reguliere loon- en prijscompensaties.

3. Herverdeling gemeentefonds

Het Rijk werkt op dit moment aan een herverdeling van het gemeentefonds. Eerste voorzichtige berekeningen laten zien dat wij een voordeelgemeente lijken te zijn, maar gezien het stadium waarin het proces zich bevindt is het veel te prematuur hier al op voor te sorteren. Definitieve besluitvorming laat naar verwachting nog even op zich wachten. Daarom hebben wij de mogelijke effecten van deze herverdeling wel alvast in bovenstaande tabel vermeld, maar vooralsnog als PM-post opgenomen.

4. Uitvoering omgevingswet vanaf 2022

De invoering van de omgevingswet pakken we tot 1 januari aan via het project Invoering Omgevingswet. Alle onderdelen zoals hiernaast genoemd zijn als aparte opdrachten belegd in projectteams. Aan het eind van dit jaar bepalen we via een plan van aanpak wat er volgend jaar nog opgeleverd moet worden en hoe: of dit nog via een project moet gaan of in de lijnorganisatie opgepakt kan worden. Ook maken we dan een kostenraming per onderdeel.

5. Prijscompensaties

In het licht van de voorschriften van de provincie nemen wij jaarlijks een algemene post op ter compensatie van mogelijke prijsstijgingen. In deze kadernota nemen wij de verschillende ramingen zoveel mogelijk op inclusief de te verwachten prijsstijgingen. Dit geldt voor de salariskosten, de kosten sociaal domein, de kosten van de gemeenschappelijke regelingen en dergelijke. Daarom kan in deze kadernota en de komende begroting 2022 en latere jaren een deel van deze reservering vrijvallen.

6. Compensatie Jeugdzorg

Afgelopen maart heeft de VNG met een brede delegatie van het kabinet gesproken over de tekorten in de Jeugdzorg. Tijdens dit overleg zou het kabinet een aanbod doen om de huidige financiële nood te ledigen en perspectief bieden voor de structurele oplossing op de lange termijn. Helaas heeft dit overleg tot onvoldoende resultaat geleid en heeft de VNG besloten arbitrage in te roepen. Deze arbitragecommissie heeft bepaald dat het Rijk gemeenten moet compenseren. In het oordeel staat dat het in 2022 gaat het om een compensatiebedrag van 1,9 miljard en 1,6 miljard in 2023 en 2024. Daarna zal het bedrag geleidelijk afnemen tot 800 miljoen in 2028. Het is nu echter nog niet in te schatten wat de hoogte van deze compensatie zal zijn voor onze gemeente, daarom is hier vooralsnog een PM-post voor opgenomen.

Het Rijk heeft toegezegd dat zij voor 1 juli 2021 meer informatie verstrekt over de verdeling van deze gelden over de individuele gemeenten. Zodra deze informatie bekend is zullen wij deze in een aparte memo met u delen.

Onvermijdelijke ontwikkelingen

7. Afschrijving

Aan de investeringsbegroting zijn een aantal relatief kleinschalige nieuwe investeringen toegevoegd. Deels zijn dit vervangingsinvesteringen. Op basis hiervan zijn de

afschrijvingslasten die zijn opgenomen in de activastaat geactualiseerd. Dit leidt tot hogere afschrijvingslasten van € 14.000 per jaar.

8. Rente op investeringen

De actuele rentelasten op investeringen zijn aangepast naar aanleiding van de aangepaste investeringsbegroting. Dit leidt tot een extra last van € 4.000 per jaar.

9. Renteherziening lopende leningen

Begin 2021 zijn de rentes van een tweetal lopende leningen herzien. Dit leidt tot een aanzienlijke besparing op de rentelasten van ruim € 100.000.

10. Extra vergoeding raadsleden in verband met het ontbreken van een overlijdensrisicoverzekering

In 2020 is besloten dat de raadsleden van de gemeente Terschelling structureel een aanvullende uitkering ontvangen in verband met het ontbreken van een overlijdensrisicovoorziening. De meerkosten hiervan bedragen € 14.000 per jaar en zijn vanaf nu structureel opgenomen in de meerjarenramingen.

11. Meerkosten sociaal domein – Jeugd en WMO

Vanaf 2021 zijn de taken voor Jeugd, participatie en WMO weer gemandateerd aan de Dienst en zitten de kosten weer in de gemeentelijke begroting. De ramingen hiervoor worden gebaseerd op datgene wat wordt besloten in de beleidspool en worden financieel uitgewerkt door de bedrijfsvoeringsorganisatie de Dienst.

De extra lasten die zijn verwerkt in deze meerjarenraming zijn als volgt opgebouwd:

Ramingen Jeugd, participatie en WMO					
in €		2022	2023	2024	2025
	Jeugd	50.000	44.000	38.000	27.000
	Wmo	-80.000	-82.000	-85.000	-114.000
	Totaal	-30.000	-38.000	-47.000	-87.000

In de tabel is te zien dat de lasten voor Jeugd afnemen en de lasten van WMO toenemen. Dit wordt veroorzaakt door een nieuwe manier van ramen. Een verdere toelichting hierop wordt gegeven in paragraaf 6.2.

12. Meerkosten sociaal domein – Dienst

Een aantal lasten in de begroting zijn per 2021 gedelegeerd aan de bedrijfsvoeringsorganisatie de Dienst. Voor deze lasten heeft de Dienst een meerjarenraming aangeleverd welke is overgenomen in onze meerjarenbegroting. De veranderingen in de budgetten hebben te maken met diverse loon- en prijscompensaties. De extra lasten opgenomen in de meerjarenraming zijn als volgt opgebouwd:

Ramingen Dienst					
in €		2022	2023	2024	2025
	Inkomen	10.000	-16.000	-19.000	-24.000
	Participatie	5.000	3.000	3.000	3.000
	Armoedebestrijding	5.000	4.000	4.000	3.000
	Bedrijfsvoering	-7.000	-10.000	-11.000	-16.000
	Totaal	13.000	-19.000	-23.000	-34.000

13. Vroegsignalering

De gemeente is verantwoordelijk voor het armoedebelief en schuldhulpverlening. Met ingang van 01-01-2021 is de nieuwe Wet Gemeentelijke Schuldhulpverlening(WGS) van kracht. Hierin is vroegsignalering van beginnende schulden een verplichte wettelijke taak voor gemeenten. Om deze taken goed uit te kunnen voeren is een extra budget nodig van € 16.000 per jaar. De extra kosten worden voornamelijk veroorzaakt door de inzet van extra

personeel. Op den duur moeten deze kosten worden terugverdiend door de realisering van een besparing op andere gebieden binnen het sociaal domein, deze verwachte besparing is in mindering gebracht op de jaarlijkse kosten in de meerjarenraming. Vooruitlopend op de besluitvorming zijn de budgetten opgenomen in de kadernota.

14. Wijziging Cao – Thuiswerkvergoeding

Een van de ontwikkelingen die waarschijnlijk voortkomt uit de nieuwe cao gemeenten 2021 is het instellen van een thuiswerkvergoeding. Als de thuiswerkvergoeding wordt vastgesteld zal de werkgever deze vergoeding gaan verstrekken aan de werknemers die thuiswerken. De structurele kosten voor het invoeren van deze thuiswerkvergoeding worden geschat op € 47.000.

15. Overige mutaties

Dit betreft een beperkt aantal technische aanpassingen van de begroting. Veelal betreft dit de loon- en prijsstijgingen van diensten van derden en verbonden partijen waartegenover een vrijval staat van de verplichte reserveringspost voor loon- en prijsstijgingen die op advies van het Provinciaal Toezicht jaarlijks wordt gevormd.

In de afgelopen jaren hebben wij een aantal budgetten, met name die van gemeenschappelijke regelingen en andere verbonden partijen, niet aangepast aan de loon- en prijsstijgingen en deze stijgingen via een verzamelpost ten laste van de verschillende jaarresultaten gebracht. Op advies van de provinciale worden deze aanpassingen nu jaarlijks in de begroting verwerkt en op de betreffende posten gemuteerd.

16. Wijzigingen reserves t.g.v. exploitatie

Naar aanleiding van een aantal wijzigingen in de exploitatiekosten van de haven wijzigen ook de onttrekkingen uit de reserve haven. In de eerste jaren leidt dit tot een extra bate. In 2025 bleek de dotatie te laag opgenomen en leiden beide mutaties per saldo tot een last.

Reeds genomen besluiten

17. Subsidie logeervoorziening MCL

In 2020 is besloten dat de gemeente een logeervoorziening gaat faciliteren d.m.v. een jaarlijkse exploitatiesubsidie. Hierop is een stichting opgericht en is er inmiddels een woning gevonden. De gemeente heeft een jaarlijkse exploitatiesubsidie voor een bedrag van € 11.900 beschikbaar gesteld. Dit bedrag is nu structureel opgenomen in de meerjarenramingen.

Voorgenomen besluiten

18. Verhogen budget opleidingen en trainingen

Het huidige opleidingsbudget in combinatie met de huidige formatie is niet toereikend gebleken om te kunnen voldoen aan de opleidingsvraag. In de loop van de jaren is de formatie gegroeid, maar stond het opleidingsbudget stil. Daarnaast is de verwachting dat veel ouder personeel uitstroomt door het bereiken van de pensioengerechtigde leeftijd. Deze personen moeten worden opgevolgd door nieuwe medewerkers, welke ook weer moeten worden opgeleid. Voorstel is daarom om het opleidingsbudget structureel te verhogen naar € 150.000, zodat ook in de toekomst personeel goed opgeleid kan worden.

19.(verdere) Digitalisering van de organisatie

Binnen de gemeente zal meer dienstverlening gedigitaliseerd moeten worden nu we veel thuiswerken. (nieuwe) Mensen moet ook op afstand verbonden worden aan en gebouwd worden door de organisatie. De vraag naar digitaal onboarden neemt sinds de Corona-crisis sterk toe. Die trend was al gaande, maar komt ook door Corona-crisis in een stroomversnelling.

Naar verwachting bedragen de kosten voor realisatie van deze digitalisering € 75.000 verdeeld over 4 jaar. Een concreet plan hiervoor wordt nog opgesteld.

20. Opstellen en uitvoeren integraal huisvestingsplan onderwijs

Vanaf 2023 wordt het opstellen van een IHP verplicht gesteld door de Rijksoverheid. In 2021-2022 wordt er daarom samen met onderwijspartners en kinderopvang een duurzaam Integraal Huisvestingsplan (IHP) ontwikkeld. Uit de manier waarop het onderwijs wordt vormgegeven, volgt wat belangrijk is ten aanzien van de gebouwen. De kosten voor de inhuur van een bureau voor het opstellen van het IHP worden ingeschat op € 75.000. Dit bedrag is incidenteel opgenomen in het jaar 2022.

21. Opstellen nota omgevingskwaliteit

Ter vervanging van de Welstandsnota moet een nota omgevingskwaliteit worden opgesteld. De kosten voor het opstellen van een dergelijke nota worden geschat op € 60.000. Dit bedrag is incidenteel opgenomen in 2022.

22 & 23. Ontwikkeling van de winkelgebieden

In 2019 heeft het college in overleg met TOV besloten deel te nemen aan de Friese Retail aanpak. In dat kader is door de provincie via het bureau Broekhuis Rijs op Terschelling een SWOT-analyse uitgevoerd van de Terschellinger winkelgebieden (West-Terschelling, Midsland en Oost Terschelling).

De provinciale bijdrage bedraagt maximaal 50% van de kosten tot een maximum van € 24.999 per winkelgebied. Dit betekent dat er lokaal (door gemeente en ondernemers) ook minimaal € 24.999 per winkelgebied beschikbaar moet worden gesteld. Uitgaande van een bijdrage vanuit ondernemend Terschelling van € 25.000 is de gemeentelijke bijdrage € 50.000. Onderzocht gaat worden of hier reeds op de rol staande investeringen en budgetten in kunnen worden meegenomen. Vooruitlopend hierop verzoeken wij u voor 2021 en 2022 een budget van € 25.000 per jaar beschikbaar te stellen en te onttrekken aan de reserve Recreatie.

24. Versterking ten behoeve van uitvoeringstaken

Terschelling, en daarin verschilt ze niet van andere gemeenten, krijgt steeds meer taken van het Rijk overgeheveld, dan wel nieuwe taken die voortkomen uit veranderende wetgeving. Decentralisaties, veranderende wetgeving, nieuwe taken. Dat heeft onvermijdelijk impact op de organisatie. Daarnaast wordt de organisatie geconfronteerd met uitstroom (40% op organisatieniveau en op teamniveau zelfs tot 70-80%) zowel op de korte als de middellange termijn (5 jaar) van medewerkers waarmee kennis en kunde verdwijnt. ("De bakens verzetten" 2019) Hierdoor staat de uitvoering van werkzaamheden continue onder druk.

Zoals we als gemeente zorgdragen voor bijv. ons milieu is het van belang oog te houden voor de organisatie, oftewel degenen die het werk moeten uitvoeren. Dit maakt het noodzakelijk om daar waar nodig te kunnen versterken op onderwerpen zoals de uitvoering van de omgevingswet (nieuwe wetgeving) en te anticiperen op de vervanging bij publieksdienstverlening en techniek. Investeren in zowel het up to date houden van kennis en kunde maar ook zorgdragen voor voldoende capaciteit om de taken te kunnen uitvoeren zijn hierin kernbegrippen. De mogelijkheid om flexibel taken uit te kunnen voeren maar ook om de dagelijkse werkzaamheden uit te blijven voeren. Ingezet wordt dan op het zelf blijven uitvoeren van de taken en in te huren bij specialistische taken en daar ook ruimte voor te creëren in de vorm van flexibele formatie. Voor de komende bestuursperiode zal nader uitgewerkt moeten worden of dit structureel is in het licht van het nieuwe coalitieakkoord.

25. Nieuw groenbeheerplan

Het huidige groenbeheerplan liep van 2015 tot 2020 en wordt op dit moment geactualiseerd. Het is op dit moment nog niet duidelijk welke kosten er exact gemoeid zijn met het actualiseren van het groenbeheerplan en eventuele gevolgen voor de meerjarenraming. Wij verwachten dat de kosten beperkt zullen zijn en komen hier bij de begroting 2022 op terug.

26. Mogelijk efficiency voordeel vergunningverlening (FUMO)

De gemeente Terschelling heeft per 1-1-2022 formeel de uitvoering van de BRIKS-taken bij de FUMO opgezegd en overgebracht naar de gemeente Harlingen. Door deze beslissing kunnen de werkzaamheden efficiënter worden uitgevoerd, wat zal leiden tot een voordeel op vergunningsverlening. Omdat op dit moment nog niet aan te geven is wat het voordeel zal zijn, wordt de post meegenomen op PM.

27. Digitalisering Cultureel erfgoed

Op Terschelling vind je een schat aan erfgoed; foto's, documenten, film, geluidsfragmenten en dergelijke. Oude documenten en boeken liggen goed bewaard in een klimaatkast en zijn niet makkelijk in te zien voor iedereen. Hier willen we verandering in brengen; we gaan ons erfgoed toegankelijk maken voor iedereen. Een website waarop je kunt zoeken door alle archieven die er beschikbaar zijn. Het archief van het Historisch centrum en Behouden Huys, het gemeentearchief maar ook de archieven van aanhakende partijen als bijvoorbeeld Stichting Bunkerbehoud, de scholen, kerken en andere verenigingen/stichtingen. Ook is het van belang dat we ons erfgoed goed bewaren. Niet alleen voor deze generatie maar ook voor alle toekomstige generaties. Op onze geschiedenis moeten we zuinig zijn. Daarom investeren we in een goed programma waarin we alles op een uniforme, toekomstbestendige manier kunnen bewaren.

Omdat het van belang is dat we in Nederland ons erfgoed allemaal op dezelfde manier bewaren en ook op de andere Waddeneilanden deze behoefte speelt zijn we van plan om tijdens dit project met de Friese Waddeneilanden en de Friese museumfederatie op te trekken. We doen het allemaal op onze eigen manier maar gebruiken 'hetzelfde gereedschap'. Er loopt een subsidieaanvraag bij onder andere het Iepen Mienskipsfuns en Streekwurk. Hier horen we de komende maanden meer over.

Vooralsnog hebben wij hiervoor een PM-post opgenomen en wij komen op deze ontwikkeling in de komende tijd bij u terug.

Totaaloverzicht baten en lasten 2022-2025

Begroting 2022-2025					
Taakveld	L/B	2022	2023	2024	2025
0 BURGER EN ONDERSTEUNING	Baten	12.260.000	12.368.000	12.624.000	12.879.000
	Lasten	-7.882.000	-7.720.000	-7.858.000	-8.007.000
		4.378.000	4.648.000	4.766.000	4.872.000
1 VEILIGHEID	Baten	39.000	39.000	39.000	39.000
	Lasten	-958.000	-976.000	-995.000	-995.000
		-919.000	-937.000	-956.000	-956.000
2 VERKEER, VERVOER EN WATERSTAAT	Baten	892.000	873.000	877.000	875.000
	Lasten	-2.597.000	-2.441.000	-2.587.000	-2.440.000
		-1.705.000	-1.568.000	-1.710.000	-1.565.000
3 ECONOMIE	Baten	4.067.000	4.158.000	4.245.000	4.333.000
	Lasten	-222.000	-187.000	-197.000	-197.000
		3.845.000	3.971.000	4.048.000	4.136.000
4 ONDERWIJS	Baten	3.613.000	3.613.000	3.613.000	3.613.000
	Lasten	-4.196.000	-4.112.000	-4.107.000	-4.107.000
		-583.000	-499.000	-494.000	-494.000
5 SPORT	Baten	348.000	341.000	334.000	334.000
	Lasten	-1.739.000	-1.814.000	-1.822.000	-1.827.000
		-1.391.000	-1.473.000	-1.488.000	-1.493.000
6 SOCIAAL DOMEIN	Baten	489.000	496.000	503.000	504.000
	Lasten	-3.473.500	-3.553.500	-3.606.500	-3.665.500
		-2.984.500	-3.057.500	-3.103.500	-3.161.500
7 VOLKSGEZONDHEID EN MILIEU	Baten	1.787.000	1.804.000	1.822.000	1.822.000
	Lasten	-2.434.500	-2.253.500	-2.249.500	-2.249.500
		-647.500	-449.500	-427.500	-427.500
8 VOLKSHUISVESTING, RUIMTELIJK ORDENING EN STEDELIJKE VERNIEUWING	Baten	670.000	663.000	671.000	672.000
	Lasten	-1.052.000	-910.000	-918.000	-919.000
		-382.000	-247.000	-247.000	-247.000
TOTAAL PROGRAMMA 0 VOOR RESULTAATBESTEMMING		-389.000	388.000	388.000	664.000
MUTATIES RESERVES	Baten	441.000	249.000	417.000	270.000
	Lasten	-335.000	-345.000	-355.000	-365.000
		106.000	-96.000	62.000	-95.000
TOTAAL PROGRAMMA 0 NA RESULTAATBESTEMMING		-283.000	292.000	450.000	569.000

L/B	2022	2023	2024	2025
Baten	24.606.000	24.604.000	25.145.000	25.341.000
Lasten	-24.889.000	-24.312.000	-24.695.000	-24.772.000
	-283.000	292.000	450.000	569.000

Toelichting op de verschillende programma's

In de komende paragrafen zal nader worden ingegaan op de ontwikkelingen binnen de verschillende programma's. De hierin gekozen werkwijze is als volgt:

In paragraaf x.1 zal worden aangegeven wat we binnen dit programma in het komende jaar zullen gaan doen en wat de verwachte ontwikkelingen in de komende jaren zullen zijn.

In paragraaf x.2 zal worden aangegeven hoe we dat gaan aanpakken en wat de eventuele te verwachten lasten zullen zijn.

In paragraaf x.3 zullen we eventuele risico's beschrijven die het programma kent.

Programma 0 – Burger en ondersteuning

0.1 Wat gaan we doen en wat zijn de verwachte ontwikkelingen in de komende jaren?

Burgerzaken

De gemeente wil open en bereikbaar zijn voor inwoners, ondernemers en organisaties. In de afgelopen periode zijn er bij de gemeente specifieke loketten voor ondernemers, zorg en duurzaamheid gerealiseerd. De komende periode wordt ingezet op verbetering van de uitvoering van deze loketten en doorontwikkeling van het klantencontactcentrum.

Gemeentelijk vastgoed

In 2021 – 2022 wordt het beheerplan Gemeentelijk Vastgoed geactualiseerd. Voor de actualisatie vormen het vastgoedbeleid en het verduurzamingsplan van de Gemeente Terschelling de leidraden. Naast onderhoud zal ook uitvoering worden gegeven aan de verduurzaming van het vastgoed. Aan de hand van het verduurzamingsplan uit 2020 zal per gebouw een plan voor de verduurzaming worden gemaakt.

Personeel en organisatie

De onderhandelingen voor een nieuwe cao zijn nog steeds gaande, het is op dit moment nog niet aan te geven wat de uitkomsten hiervan zullen zijn. Door de Corona maatregelen zijn we meer vanuit huis gaan werken, de verwachting is dat dit gedeeltelijk zo zal blijven wanneer de corona maatregelen zullen worden afgeschaft. Binnen de gemeente zal meer dienstverlening gedigitaliseerd moeten worden nu we meer blijven thuiswerken. Mensen moeten ook op afstand verbonden worden aan de organisatie.

Het is belangrijk om aan een toekomstbestendige organisatie met bijbehorende arbeidsvoorwaarden te blijven werken. De focus moet daarbij liggen op samenwerking, regie, versterking en verbinding. Op basis hiervan geven we vorm aan arbeidsvoorwaarden van nu, die passen bij de gemeente en medewerkers. De krapte op de arbeidsmarkt brengt met zich mee dat steeds vaker geen ‘kant-en-klare’ kandidaten beschikbaar zijn.

Iedere 4 jaar biedt de werkgever een preventief medisch onderzoek aan de medewerkers. Medewerkers kunnen hier op vrijwillige basis aan deelnemen.

Juridisch control

Per 1 januari 2022 treedt de Omgevingswet in werking, deze wet treft voor de uitvoering de gehele organisatie. Voor Juridisch Control betekent dit dat de medewerkers en de leden van de bezwaarschiftencommissie in 2021 bijgeschoold moeten worden. Ook dient de Omgevingswet in 2022 verder binnen de organisatie ingevoerd te worden.

Door de Corona-pandemie gaan meer zaken nu digitaal en burgerparticipatie zal in de toekomst ook meer digitaal gaan plaatsvinden.

0.2 Hoe gaan we dit doen?

Burgerzaken

Naar de verbetering en doorontwikkeling van het klantencontactcentrum wordt op dit moment onderzoek gedaan. De uitkomst van het onderzoek kan leiden tot extra kosten voor opleidingen, om het Klantencontactcentrum toekomstbestendig te houden. De kosten voor het onderzoek worden geschat op € 20.000, de kosten voor het daadwerkelijk doorontwikkelen van het klantcontactcentrum zijn op dit moment nog niet in te schatten.

Gemeentelijk vastgoed

Voor de actualisatie van het beheerplan Gemeentelijk Vastgoed wordt een opname van de onderhoudstoestand van de panden gemaakt. De opname wordt uitgevoerd door een externe specialist en de uitkomsten zullen worden verwerkt in een geactualiseerd meerjaren onderhoudsplan per gebouw. De inspectie maakt deel uit van de reguliere onderhoudscyclus van het gemeentelijk vastgoed en worden betaald uit de onderhoudsgelden voor de verschillende panden.

Voor de verduurzaming wordt gewerkt aan de hand van het in 2020 opgestelde verduurzamingsplan. Grotere onderhoudswerkzaamheden die worden voorzien bij de actualisatie van het beheerplan, worden zoveel mogelijk gecombineerd met de verduurzamingswerkzaamheden. Natuurlijke momenten voor groot onderhoud en renovatie of nieuwbouw doen zicht bij gebouwen voor tussen 20-25 jaar en 40-50 jaar. De actualisatie van het beheerplan geeft inzicht in wanneer we welke kosten kunnen gaan verwachten, hierbij worden geen extra kosten verwacht.

Personeel en organisatie

Op dit moment vinden onderhandelingen plaats voor de cao 2021. Eén van de onderwerpen hierin is de thuiswerkvergoeding, dit is een gevolg van de coronamaatregelen waardoor thuiswerken een vereiste is. Als de thuiswerkvergoeding wordt vastgesteld zal de werkgever deze vergoeding gaan verstrekken aan de werknemers die thuiswerken. Het betreft een vergoeding voor onder andere elektra en stookkosten, dit staat los van de kosten voor de werkgever voor bijvoorbeeld computers en telefoonkosten. De structurele kosten voor het invoeren van deze thuiswerkvergoeding worden geschat op € 47.000.

Na aanleiding van de evaluatie van de reorganisatie is besloten om de organisatieontwikkeling extern te laten begeleiden. Dit omdat het accent moet komen te liggen op gedragsverandering binnen de organisatie. De directe leidinggevendenden worden door de begeleiding op een coachende en lerende manier in de gelegenheid gesteld om te werken aan hun doelen. De directie blijft de organisatieontwikkeling zelf leiden. De externe hulp bestaat uit coaching, advies en begeleiding. Hiervoor is structureel € 25.000 beschikbaar binnen de bestaande begroting.

Onder organisatieontwikkeling wordt eveneens begrepen de inzet van personeel van derden. Gestreefd wordt naar een bedrijfsvoering die de taken van de toekomst aan kan op een kwalitatief goede en efficiënte manier, waarbij waar nodig en wenselijk op onderdelen wordt samengewerkt met derden. Een organisatie is in beweging en moet flexibel zijn om slagvaardig en daadkrachtig te kunnen opereren.

Op basis van de strategische personeelsplanning worden een aantal scenario's uitgewerkt zodat sprake is van een toekomstbestendige organisatie. Het kan zijn dat er op grond van de uitkomsten extra formatie nodig of dat functies anders ingericht gaan worden waaruit mogelijk salarisconsequenties voort vloeien. Ook kan het een keuze zijn taken uit te besteden of in samenwerking op te pakken. De kosten hiervan zijn niet op voorhand aan te geven

Er wordt geworven op basis van competenties en gekeken wordt of kandidaten geschikt te maken zijn voor de vervulling van functies. Dit brengt hogere investeringskosten met zich mee, vaak op het vlak van opleidingen en coaching. Daarbij was het opleidingsbudget al enige jaren niet meer voldoende en stellen wij voor dit budget structureel te verhogen van € 93.000 naar € 150.000 per jaar. In de ramingen zorgt dit voor een structurele extra last van € 57.000.

Binnen de gemeente zal meer dienstverlening gedigitaliseerd moeten worden nu we veel thuiswerken. (nieuwe) Mensen moet ook op afstand verbonden worden aan en geboid

worden door de organisatie. De vraag naar digitaal onboarden neemt sinds de Corona-crisis sterk toe. Die trend was al gaande, maar komt ook door Corona-crisis in een stroomversnelling. We werken thuis, werving van nieuw personeel gaat digitaal en er is sprake van remote onboarding. Gelukkig staat afstand niet gelijk aan 'afstandelijk' en willen we dit oplossen door het onboarding beleid te digitaliseren in een app of website. Daarnaast heeft de corona-crisis de manier van werken gewijzigd. Meer mensen werken thuis, kantoren staan leeg en werkplekken thuis en op kantoor vragen een andere inrichting. Naar verwachting bedragen de kosten voor realisatie hiervan € 75.000 verdeeld over 4 jaar. Een concreet plan hiervoor wordt nog opgesteld. .

In 2022 zal er ook weer een periodiek medisch onderzoek (PMO) worden aangeboden aan de werknemers van de gemeente Terschelling. De kosten voor een dergelijk onderzoek worden geschat op € 25.000 en kan naar verwachting worden gedekt uit de bestaande begroting.

Juridisch control

De gemeente moet zich goed voorbereiden op de in werking treden van de Omgevingswet. Dat betekent dat de medewerkers binnen de organisatie en de leden van de bezwaarschriftencommissie in 2021 zullen worden bijgeschoold over de Omgevingswet. De kosten hiervan zullen gedekt worden vanuit het opleidingsbudget.

Om digitaal mee te gaan zal een platform moeten worden ingericht om te voldoen aan de online burgerparticipatie. Daarnaast wordt in samenwerking met de andere Waddeneilanden gekeken naar een nieuwe website. Op dit moment is nog geen indicatie te geven welke kosten dit met zich meebrengt.

0.3 Risico's

Meer werknemers in vaste dienst

Medewerkers die de maximale proeftijd doorlopen hebben krijgen, bij een beoordeling die goed tot uitstekend is, een vaste aanstelling bij de gemeente Terschelling. De gemeente Terschelling is eigen risicodragers in het geval van ziekte en het (van rechtswege) aflopen van contracten. De hiermee gepaard gaande risico's zijn niet in de begroting opgenomen en zullen jaarlijks incidenteel moeten worden gedekt.

Algemene uitkering

De huidige ramingen zijn gebaseerd op de uitkomsten van de septembercirculaire 2020. De uitkomsten van de meicirculaire 2021 zijn bij het opstellen van deze Kadernota nog niet bekend. Daarnaast geldt voor het B.T.W.-compensatiefonds een plafond. Als alle gemeenten tezamen meer of minder gaan declareren dan dit plafond, komt het verschil ten laste of ten gunste van het gemeentefonds.

0.4 Financieel overzicht programma 0

PROGRAMMA 0 BURGER EN ONDERSTEUNING					
Taakveld	L/B	2022	2023	2024	2025
0.1 BESTUUR	Baten	14.000	14.000	14.000	14.000
	Lasten	-921.000	-930.000	-951.000	-963.000
		-907.000	-916.000	-937.000	-949.000
0.2 BURGERZAKEN	Baten	150.000	150.000	150.000	150.000
	Lasten	-108.000	-109.000	-109.000	-109.000
		42.000	41.000	41.000	41.000
0.4 OVERHEAD	Baten	263.000	201.000	178.000	178.000
	Lasten	-7.023.000	-6.792.000	-6.850.000	-6.937.000
		-6.760.000	-6.591.000	-6.672.000	-6.759.000
0.5 TREASURY	Baten	13.000	13.000	13.000	13.000
	Lasten	390.000	381.000	372.000	372.000
		403.000	394.000	385.000	385.000
0.61 OZB WONINGEN	Baten	1.244.000	1.302.000	1.363.000	1.363.000
	Lasten	-72.000	-72.000	-72.000	-72.000
		1.172.000	1.230.000	1.291.000	1.291.000
0.62 OZB NIET-WONINGEN	Baten	894.000	936.000	980.000	980.000
	Lasten	-	-	-	-
		894.000	936.000	980.000	980.000
0.64 OVERIGE BELASTINGEN	Baten	95.000	95.000	95.000	95.000
	Lasten	-	-	-	-
		95.000	95.000	95.000	95.000
0.7 ALGEMENE UITKERING	Baten	9.457.000	9.527.000	9.701.000	9.956.000
	Lasten	-	-	-	-
		9.457.000	9.527.000	9.701.000	9.956.000
0.8 OVERIGE BATEN EN LASTEN	Baten	130.000	130.000	130.000	130.000
	Lasten	-	-	-	-
		130.000	130.000	130.000	130.000
0.11 ONVOORZIEN	Baten				
	Lasten	-148.000	-198.000	-248.000	-298.000
		-148.000	-198.000	-248.000	-298.000
TOTAAL PROGRAMMA 0 VOOR RESULTAATBESTEMMING		4.378.000	4.648.000	4.766.000	4.872.000
0.10 MUTATIES RESERVES	Baten				
	Lasten	-1.000	-1.000	-1.000	-1.000
		-1.000	-1.000	-1.000	-1.000
TOTAAL PROGRAMMA 0 NA RESULTAATBESTEMMING		4.377.000	4.647.000	4.765.000	4.871.000

L/B	2022	2023	2024	2025
Baten	12.260.000	12.368.000	12.624.000	12.879.000
Lasten	-7.883.000	-7.721.000	-7.859.000	-8.008.000
	4.377.000	4.647.000	4.765.000	4.871.000

Programma 1 – Veiligheid

1.1 Wat gaan we doen en wat zijn de verwachte ontwikkelingen in de komende jaren?

Openbare orde en veiligheid, coronamaatregelen

Vooralsnog verwachten wij geen majeure ontwikkelingen in de jaren na 2021. Uiteraard zullen wij nog in een groot deel van 2021 worden geconfronteerd met de effecten van de coronapandemie.

1.2 Hoe gaan we dit doen?

Openbare orde en veiligheid, coronamaatregelen

Ook in 2021 zullen wij dus worden geconfronteerd met extra kosten in verband met de handhaving van de coronamaatregelen en extra kosten als gevolg van maatregelen in de openbare ruimte die de coronamaatregelen moeten ondersteunen. Vooralsnog nemen wij hiervoor een kostenpost op van € 100.000.

Vanaf 2022 hebben wij vooralsnog geen extra lasten opgenomen.

1.3 Risico's

Openbare orde en veiligheid, coronamaatregelen

Het is op dit moment moeilijk in te schatten of het gevraagde budget van € 100.000 voor coronamaatregelen en handhaving voldoende is. Dat zal sterk afhankelijk zijn van de ontwikkeling van de coronapandemie.

1.4 Financieel overzicht programma 1

PROGRAMMA 1 VEILIGHEID					
Taakveld	L/B	2022	2023	2024	2025
1.1 CRISISBEHEERSING EN BRANDWEER	Baten	-	-	-	-
	Lasten	-619.000	-636.000	-654.000	-654.000
		-619.000	-636.000	-654.000	-654.000
1.2 OPENBARE ORDE EN VEILIGHEID	Baten	39.000	39.000	39.000	39.000
	Lasten	-339.000	-340.000	-341.000	-341.000
		-300.000	-301.000	-302.000	-302.000
TOTAAL PROG 1 VOOR RESULTAATBESTEMMING		-919.000	-937.000	-956.000	-956.000
0.10 MUTATIES RESERVES	Baten	-	-	-	-
	Lasten	-	-	-	-
		-	-	-	-
TOTAAL PROG 1 NA RESULTAATBESTEMMING		-919.000	-937.000	-956.000	-956.000

L/B	2022	2023	2024	2025
Baten	39.000	39.000	39.000	39.000
Lasten	-958.000	-976.000	-995.000	-995.000
	-919.000	-937.000	-956.000	-956.000

Programma 2 – Verkeer, vervoer en waterstaat

2.1 Wat gaan we doen en wat zijn de verwachte ontwikkelingen in de komende jaren?

Wegenbeheer

In 2020 is het wegenbeheerplan geactualiseerd. Dit beheerplan geeft aan hoe de gemeente de (half)verhardingen beheert en welke financiële middelen beschikbaar zijn voor de periode 2021-2025. Het wegenbeheerplan wordt in het tweede kwartaal van 2021 ter goedkeuring aan de raad voorgelegd.

In het wegenbeheerplan is een investeringsbudget van € 173.000 beschikbaar voor de herinrichting van de parkeerplaats nabij het VMBO, maar dit is naar verwachting niet toereikend. Bij de uitwerking van de plannen moet ook gekeken worden naar de staat van de riolering ter plekke aangezien deze riolering het einde van haar levensduur nadert. In de tweede helft van 2021 worden de plannen verder uitgewerkt en kan er een betere inschatting worden gemaakt over de hoogte van de benodigde aanvullende investering. We streven ernaar om het werk in 2022 uit te voeren.

Openbare verlichting

Voor de jaren 2021-2025 heeft het college de 'Uitgangspunten Beheer Openbare Verlichting' opgesteld. In dit plan is aangegeven dat de komende jaar een inhaalslag wordt gemaakt met de vervanging van verouderde armaturen en met de verduurzaming van de Openbare Verlichting. Daarnaast wordt het gewone onderhoud en beheer eveneens volgens dit plan uitgevoerd.

Waterwegen en kunstwerken

De verlenging van het hekkelbestek loopt tot en met 2021 en zal dit jaar opnieuw moeten worden aanbesteed. Daarnaast is er een onderhoudsbehoefte voor een aantal kunstwerken (duikers, gemalen, etc) in verschillende watergangen.

Haven

In september 2020 is het Uitvoeringsprogramma Havenfront Terschelling opgesteld. Naar aanleiding van dit programma is een projectorganisatie opgebouwd om de planfase te starten en eerdere plannen en ideeën verder uit te werken in ontwerpen en een concreet plan van aanpak voor uitvoering. In 2021 zal een plan van aanpak ter besluitvorming aan de gemeenteraad worden voorgelegd.

2.2 Hoe gaan we dit doen?

Wegen

Voor 2022 en verder zal het wegenbeheer worden uitgevoerd conform het vast te stellen wegenbeheerplan. Voorstellen voor het ophogen van het benodigde investeringsbudget voor de herinrichting van de parkeerplaats nabij het VMBO en het uitvoeringsplan hiervan worden bij de begroting 2022 voorgelegd.

Openbare verlichting

Werkend vanuit de Uitgangspunten Beheer Openbare Verlichting zullen veelal in kleinere deelprojecten per gebied de vervanging en verduurzaming worden uitgevoerd. Ook zal bij onderhoud van wegen en straten de Openbare Verlichting worden vervangen. Zowel het gewone beheer als de extra middelen voor de inhaalslag en de verduurzaming zijn reeds opgenomen in de begrotingen voor de komende jaren.

Waterwegen en kunstwerken

De planning is om de aanbesteding van het hekkelbestek in het najaar van 2021 af te ronden. Het is op dit moment niet inzichtelijk wat de financiële consequenties van de nieuwe aanbesteding zullen zijn.

Dit jaar wordt de onderhoudsbehoefte van de duikers, gemalen, etc. in kaart gebracht door middel van inspecties. Het is de verwachting dat er voor de komende jaren (vanaf 2023 en verder) extra financiële middelen nodig zijn voor vervanging en onderhoud.

Haven

Het plan van aanpak inzake Masterplan haven behelst de uitvoering van de (deel)projecten en de concrete stappen om extra financiering te verwerken in de vorm van fondsen/subsidies en/of cofinanciering. Na besluitvorming kan gestart worden met de voorbereiding, het opstarten van de vergunningsprocedure en het gebied gereed maken voor uitvoering. Daarbij wordt er gewerkt aan contractvoorbereiding zodat het werk in de markt uitgezet kan worden. Naar verwachting zal eind 2022 gestart worden met de eerste uitvoeringswerkzaamheden. De gemeente heeft circa 7 miljoen euro beschikbaar voor de uitvoering van het programma Havenfront. De komende periode wordt duidelijk welke deelprojecten daarvan kunnen worden uitgevoerd. Daarnaast wordt gekeken of dit bedrag inééns wordt besteed aan de uitvoering of dat een deel wordt gereserveerd als multiplier voor externe financiering. Na verwachting komt hier medio 2021 meer duidelijkheid over.

2.3 Risico's

Waterwegen en kunstwerken

Door het inzetten van inspecties zal de onderhoudsbehoefte van de duikers, gemalen, etc in kaart gebracht worden. Wanneer de financiële consequenties bekend zijn, zullen deze worden gecommuniceerd.

2.4 Financieel overzicht programma 2

PROGRAMMA 2 VERKEER, VERVOER EN WATERSTAAT					
Taakveld	L/B	2022	2023	2024	2025
2.1 VERKEER EN VERVOER	Baten	515.000	515.000	515.000	515.000
	Lasten	-1.499.000	-1.506.000	-1.479.000	-1.479.000
		-984.000	-991.000	-964.000	-964.000
2.3 RECREATIEVE HAVENS	Baten	100.000	76.000	75.000	73.000
	Lasten	-49.000	-49.000	-48.000	-48.000
		51.000	27.000	27.000	25.000
2.4 ECONOMISCHE HAVENS EN WATERWEGEN	Baten	277.000	282.000	287.000	287.000
	Lasten	-1.049.000	-886.000	-1.060.000	-913.000
		-772.000	-604.000	-773.000	-626.000
TOTAAL PROG 2 VOOR RESULTAATBESTEMMING		-1.705.000	-1.568.000	-1.710.000	-1.565.000
0.10 MUTATIES RESERVES	Baten	416.000	249.000	417.000	270.000
	Lasten	-334.000	-344.000	-354.000	-364.000
		82.000	-95.000	63.000	-94.000
TOTAAL PROG 2 NA RESULTAATBESTEMMING		-1.623.000	-1.663.000	-1.647.000	-1.659.000

L/B	2022	2023	2024	2025
Baten	1.308.000	1.122.000	1.294.000	1.145.000
Lasten	-2.931.000	-2.785.000	-2.941.000	-2.804.000
	-1.623.000	-1.663.000	-1.647.000	-1.659.000

Programma 3 – Economie

3.1 Wat gaan we doen en wat zijn de verwachte ontwikkelingen in de komende jaren?

Toeristenbelasting

Op dit moment worden samen met de gemeente Vlieland de nodige stappen gezet om te komen tot een herziening van het systeem van heffing en inning van de toeristenbelasting. Doelstelling is de heffing en inning te verleggen van de logiesverstrekker naar de gast. Een fiscale, juridische en privacytoets is onlangs uitgevoerd en zal binnenkort worden besproken met Rederij Doeksen. Doelstelling is nog steeds om het systeem per 1 januari 2022 in te voeren. Binnenkort zullen wij uw raad verder informeren over de voortgang.

Ondernemersfonds

Vanwege de coronacrisis heeft het college in 2020 besloten de evaluatie van het Ondernemersfonds een jaar uit te stellen tot 2021. Om goed zicht te krijgen op het functioneren van het fonds worden op het eiland diverse gesprekken met direct betrokkenen gevoerd. De resultaten van de evaluatie vormen de basis voor besluitvorming over de toekomst van het fonds.

Waddenprogramma

Om de eilander samenwerking te verstevigen en uitdagingen die op de eilanden afkomen het hoofd te bieden, heeft het Dagelijks Bestuur van GR de Waddeneilanden opdracht gegeven een programma op te zetten: Een plan voor een programma om de leefbaarheid op de Waddeneilanden te behouden en te werken aan een duurzaam en vitaal toekomstperspectief voor de Waddeneilanden. Een werkdocument van dit programma wordt/is in de maanden april en mei 2021 aan de gemeenteraden voorgelegd. In deze periode wordt het programma ook besproken in GS van de provincie Friesland en ambtelijk gedeeld en besproken met onze convenantspartner BZK.

Optimaliseren winkelgebieden en detailhandel

In 2019 heeft het college in overleg met TOV besloten deel te nemen aan de Friese Retail aanpak.

In dat kader is door de provincie via het bureau Broekhuis Rijs op Terschelling een SWOT-analyse uitgevoerd van de Terschellinger winkelgebieden (West-Terschelling, Midsland en oost Terschelling).

De provincie heeft een subsidieregeling opengesteld om de aanpak van de verbeterpunten uit de SWOT-analyse voor de onderzochte winkelgebieden te ondersteunen.

Subsidie kan worden verstrekt voor activiteiten in een winkelgebied die betrekking hebben op:

- a. Verbetering van de inrichting van de openbare ruimte;
- b. Presentatie, promotie of profilering van het winkelgebied;
- c. Het vormgeven of verbeteren van samenwerking tussen ondernemingen die fysiek gevestigd zijn in het winkelgebied;
- d. Bevordering van deskundigheid bij fysiek in het winkelgebied gevestigde ondernemingen en werknemers op het gebied van ondernemerschap, innovatie, strategie en bedrijfsvoering, via deelname aan een door een externe deskundige aangeboden opleidings-, begeleidings- of adviestraject.

Bovenstaande opwaardering van de winkelgebieden past binnen de in TS25 voor detailhandel beschreven gemeentelijke rol:

"Het is aan 'de markt' om te ondernemen, om consumenten te verleiden hun aankopen op Terschelling te doen. De gemeente heeft vooral een faciliterende rol. Deze krijgt onder meer vorm door het bij elkaar brengen van partijen, het stimuleren van overleg, deelname in overleggen organisatiestructuren en aan de introductie van een ondernemersfonds. Daarnaast faciliteert de gemeente op het vlak van het schoon, veilig en toegankelijk maken van winkelgebieden.

3.2 Hoe gaan we dit doen?

Toeristenbelasting

Vooralsnog gaan wij ervan uit dat het door uw raad beschikbaar gestelde invoeringsbudget voor de herziening van de toeristenbelasting voldoende is.

Ondernemersfonds

Een voorstel over de toekomst van het ondernemersfonds en de gemeentelijke inzet daar in zal na de evaluatie ter besluitvorming aan de gemeenteraad worden aangeboden.

Waddenprogramma

Het moment van de definitieve besluitvorming omtrent het plan om de leefbaarheid op de Waddeneilanden te behouden bij het Rijk is op dit moment niet in te schatten. Dit hangt af van de snelheid van de kabinetsformatie. Binnen de Gemeenschappelijke regeling de Waddeneilanden is budget gereserveerd voor het uitwerken van de plannen.

Optimaliseren winkelgebieden en detailhandel

De provinciale bijdrage bedraagt maximaal 50% van de kosten tot een maximum van € 24.999,- per winkelgebied. Dit betekent dat er lokaal (door gemeente en ondernemers) ook minimaal € 24.999,- per winkelgebied beschikbaar moet worden gesteld. Hiermee kan voor € 150.000,- in onze winkelgebieden worden geïnvesteerd. Uitgaande van een bijdrage vanuit ondernemend Terschelling van € 25.000,- is de gemeentelijke bijdrage € 50.000,-. Een multiplier van 3 dus. Onderzocht gaat worden of hier reeds op de rol staande investeringen en budgetten in kunnen worden meegenomen. Vooruitlopend hierop verzoeken wij u voor 2020 en 2021 een budget van € 25.000,- per jaar beschikbaar te stellen en te onttrekken aan de reserve Recreatie.

3.3 Risico's

Behouden leefbaarheid de Waddeneilanden

Het is op dit moment niet duidelijk of de financiële ambitie van het programma haalbaar is. De gemeentelijke bijdragen (totaal 25%) worden bepaald door de totale financiële omvang van het programma. In deze kadernota is hiervoor geen budgetverruiming opgenomen, wanneer hier meer bekend over wordt zal dit aan de raad worden voorgelegd.

3.4 Financieel overzicht programma 3

PROGRAMMA 3 ECONOMIE					
Taakveld	L/B	2022	2023	2024	2025
3.1 ECONOMISCHE ONTWIKKELING	Baten	-	-	-	-
	Lasten	-1.000	-1.000	-1.000	-1.000
		-1.000	-1.000	-1.000	-1.000
3.4 PROMOTIE EN BELASTINGEN	Baten	4.067.000	4.158.000	4.245.000	4.333.000
	Lasten	-221.000	-186.000	-196.000	-196.000
		3.846.000	3.972.000	4.049.000	4.137.000
TOTAAL PROG 3 VOOR RESULTAATBESTEMMING		3.845.000	3.971.000	4.048.000	4.136.000
0.10 MUTATIES RESERVES	Baten	25.000	-	-	-
	Lasten	-	-	-	-
		25.000	-	-	-
TOTAAL PROG 3 NA RESULTAATBESTEMMING		3.870.000	3.971.000	4.048.000	4.136.000

L/B	2022	2023	2024	2025
Baten	4.092.000	4.158.000	4.245.000	4.333.000
Lasten	-222.000	-187.000	-197.000	-197.000
	3.870.000	3.971.000	4.048.000	4.136.000

Programma 4 – Onderwijs

4.1 Wat gaan we doen en wat zijn de verwachte ontwikkelingen in de komende jaren?

Integraal Huisvestingsplan Onderwijs

In het Eilandakkoord is opgenomen dat er een Integraal Huisvestingsplan (IHP) voor onderwijshuisvesting op het eiland moet worden opgesteld. Vanaf 2023 wordt een IHP ook verplicht gesteld door de Rijksoverheid. Daarbij dient ook rekening gehouden worden met het speerpunt duurzaamheid, welke voorschrijft dat alles wat verbouwd en/of nieuw gebouwd wordt op het eiland energieneutraal moet zijn.

In 2021-2022 wordt er daarom samen met onderwijspartners en kinderopvang een duurzaam Integraal Huisvestingsplan (IHP) ontwikkeld. Uit de manier waarop het onderwijs wordt vormgegeven, volgt wat belangrijk is ten aanzien van de gebouwen. De ICT-infrastructuur wordt hier ook in meegenomen.

4.2 Hoe gaan we dit doen?

Integraal Huisvestingsplan Onderwijs

In 2021 wordt er een startnotitie opgesteld, hierin worden de uitgangspunten vastgelegd. Daarna wordt een externe partij geselecteerd die de opdracht krijgt om het IHP, samen met de gemeente en de onderwijsbesturen op te stellen. Een heldere financiële paragraaf maakt onderdeel uit van het IHP. Het is nog te vroeg om al in dit stadium hiervoor kosten in de meerjarenoverzichten mee te nemen.

4.3 Risico's

Integraal Huisvestingsplan Onderwijs

De kosten voor de inhuur van een bureau voor het opstellen van het IHP worden ingeschat op € 75.000. De kosten voor renovatie en/of nieuwbouw van de onderwijslocaties (incl. sportvoorzieningen) zijn afhankelijk van de uitkomsten van het IHP. Pas als dit inzichtelijk is kan een en ander worden verwerkt in de meerjarenbegroting.

4.4 Financieel overzicht programma 4

PROGRAMMA 4 ONDERWIJS					
Taakveld	L/B	2022	2023	2024	2025
4.1 OPENBAAR BASISONDERWIJS	Baten	1.735.000	1.735.000	1.735.000	1.735.000
	Lasten	-1.737.000	-1.737.000	-1.737.000	-1.737.000
		-2.000	-2.000	-2.000	-2.000
4.2 ONDERWIJSHUISVESTING	Baten	76.000	76.000	76.000	76.000
	Lasten	-414.000	-332.000	-327.000	-327.000
		-338.000	-256.000	-251.000	-251.000
4.3 ONDERWIJSBELEID EN LEERLINGZAKEN	Baten	1.802.000	1.802.000	1.802.000	1.802.000
	Lasten	-2.045.000	-2.043.000	-2.043.000	-2.043.000
		-243.000	-241.000	-241.000	-241.000
TOTAAL PROG 4 VOOR RESULTAATBESTEMMING		-583.000	-499.000	-494.000	-494.000
0.10 MUTATIES RESERVES	Baten	-	-	-	-
	Lasten	-	-	-	-
		-	-	-	-
TOTAAL PROG 4 NA RESULTAATBESTEMMING		-583.000	-499.000	-494.000	-494.000

L/B	2022	2023	2024	2025
Baten	3.613.000	3.613.000	3.613.000	3.613.000
Lasten	-4.196.000	-4.112.000	-4.107.000	-4.107.000
	-583.000	-499.000	-494.000	-494.000

Programma 5 – Sport, cultuur en recreatie

5.1 Wat gaan we doen en wat zijn de verwachte ontwikkelingen in de komende jaren?

Sport

Er wordt gewerkt met een Lokaal Sportakkoord. Na verschillende bijeenkomsten met de stakeholders die iets met sport te maken hebben, zijn hierin de volgende ambities/speerpunten opgenomen:

- De motoriek van kinderen verbeteren
- Meer samenwerken en kennis delen met beweegaanbieders en maatschappelijke organisaties op het gebied van beweegaanbod, doelgroepen en de demografie
- Het verbeteren van de sportlocaties en openbare ruimte om meer uit te nodigen tot bewegen
- Het stimuleren van bewegen onder mensen die niet vanzelfsprekend (kunnen) sporten

Buiten het Lokaal Sportakkoord om worden en werden er ook diverse beweegactiviteiten georganiseerd door zowel de gemeente als daarbuiten. Het is belangrijk dat deze activiteiten toegejuicht blijven worden.

Musea

Naast de reguliere museale taken heeft 't Behouden Huys zich volgens het meerjarenplan in 2022 drie speerpunten als doel gesteld:

- *Voortzetting cultuur-historisch onderwijs op de Terschellinger scholen*

In de afgelopen jaren is gebleken dat er behoefte is om een structureel programma in te plannen in de jaarkalender van de eilander scholen om zo de eilander cultuur-historie te borgen in het onderwijs. Het idee is een doorgaande lijn te creëren van groep 1 van het primair onderwijs tot en met de 4^e klas van het secundair onderwijs. Je eigen directe omgeving leren kennen en dat kunnen relateren aan jouw plek in de wereld (heemkunde/omgevingsonderwijs en wereldoriëntatie).

- *Digitalisering project Erfgoed Terschelling eiland-breed*

In 2020 zijn de eerste stappen gezet voor een Digitaliseringsprogramma Erfgoed Terschelling: het digitaal raadpleegbaar maken en de koppeling van de eilander maatschappelijke, culturele en historisch archieven, te beginnen met het gemeentearchief en het archief van het Historisch Centrum 't Behouden Huys. Het programma Atlantis is december 2020 aangeschaft, na uitgebreide advisering van de Friese Museumfederatie, musea en archieven. Met andere woorden; de 'fundering' staat.

- *De nieuwe expositie over de 'Lutine' en de actualisering Rampen & Reddingen rond Terschelling*

Zoals in het meerjarenplan vastgelegd is, zal in 't Behouden Huys het ene jaar een grote tentoonstelling ontwikkeld worden en het andere jaar een kleine.

De gemeentelijke activiteiten op het gebied van natuureducatie zullen worden ondergebracht in het Tonnenloods-concept. Aan dit concept is de afgelopen maanden hard gewerkt in nauwe samenwerking met de beoogde partners Staatsbosbeheer, Oerol en VVV. Nu overeenstemming is over de inhoud, zal in de komende weken tot de zomer samen met RWS en het Rijksvastgoedbedrijf de verbinding met het gebouw worden gelegd. Ook moet de financiering nog verder worden uitgewerkt.

Doelstelling is een en ander voor de zomer van 2021 af te ronden en u daarover verder te informeren.

Groenbeheer

Het huidige groenbeheerplan liep van 2015 tot 2020 en wordt op dit moment geactualiseerd. De eerste stappen in 2021 zijn het actualiseren van de basisgegevens en het digitaliseren

van de beheerkaarten. Vervolgens worden de huidige beheermaatregelen en het beleidskader geëvalueerd en aangescherpt. Daarbij is als uitwerking van TS25, de nodige aandacht voor het stimuleren van biodiversiteit (natuurlijke bermen) en duurzaamheid.

5.2 Hoe gaan we dit doen?

Sport

Voor het behalen van de ambities van het Lokaal Sportakkoord, zijn werkgroepen ingesteld. In deze werkgroepen zitten vrijwilligers vanuit de gemeenschap, die plannen bedenken om de ambities waar te maken. Dit zijn betrokkenen vanuit het onderwijs, de sport en/of inwoners die veel van sport houden en de ambities belangrijk vinden. Vanuit het rijk wordt er drie keer € 10.000,- beschikbaar gesteld voor de jaren 2020 tot en met 2022 om de plannen, die gemaakt worden, uit te voeren. Vanuit de gemeente zijn de ambtenaar sport en de buurtsportcoach nauw betrokken bij de werkgroep en dragen zorg voor de besteding van het budget.

Er staan een aantal projectideeën op de planning waarin sport een belangrijke rol kan spelen. Het gaat hier dan vooral om initiatieven die met gezondheid te maken hebben. Terschelling is een JOGG-gemeente (Jongeren Op Gezond Gewicht) waarbij bewegen belangrijk is. Beweegactiviteiten die al bestaan of in de toekomst in het leven worden geroepen, kunnen hieraan gekoppeld worden. Daarnaast is er een Lokaal Precentieakkoord in ontwikkeling waarin wordt omschreven wat er al gedaan wordt en wat de gemeente gaat doen op het gebied van het voorkomen van gezondheidsproblemen. Sport wordt hierin meegenomen als apart onderdeel. Sport kan ook meegenomen worden bij de ontwikkeling van een Lokale Inclusie agenda. Inclusie draait erom dat iedereen mee kan doen aan de maatschappij. Dit geldt ook voor sport.

Musea

't Behouden Huys gaat de drie speerpunten op de volgende wijze uitvoeren:

- *Voortzetting cultuur-historisch onderwijs op de Terschellinger scholen*

't Behouden Huys heeft acht educatiethema's opgesteld met daaraan gekoppeld de kerndoelen en de mogelijkheden om de thema's aan de orde te stellen op school, het eiland en in het museum. De thema's vormen een soort canon voor het eilander cultuur-historisch onderwijs. Het idee is dat alle klassen elk jaar één van de acht thema's behandelen met daaraan gekoppeld een museumbezoek. Het eerste thema, Willem Barentsz, is dit jaar 2021 als proefthema ontwikkeld door het museum en de interne cultuur-coördinatoren van de eilander scholen. In juni 2021, gedurende de weken 25 en 26, zullen de activiteiten plaatsvinden: voorbereidingslessen, het museumbezoek en de verwerkingslessen. De intentie bij zowel de scholen als het museum is deze formule de komende jaren voort te zetten en te borgen. De ict-ers moeten, tijdens dit schrijven, nog aangeven welke thema's ze graag behandeld zien worden in 2022.

- *Digitalisering project Erfgoed Terschelling eiland-breed*

Het jaar 2021 is ingepland voor het voorbereidende werk: de opleidingen voor de archiefmedewerkers. En het voorbereiden van het materiaal dat digitaal geregistreerd gaat worden. Hoe te beveiligen en hoe 'vervuiling' te voorkomen. De tijdsduur van dit project hangt af van financiële middelen, personele inzet en mogelijke samenwerking met andere partijen. In 2022 wordt vervolg gegeven aan dit project en zal het verder uitgebouwd worden. Daarna kunnen steeds meer eilander verenigingen, stichtingen en clubs 'aanhaken'. Brugge en Den Bosch zijn al mooie voorbeelden hoe het digitaliseringsprogramma uiteindelijk zal gaan werken.

- *De nieuwe expositie over de 'Lutine' en de actualisering Rampen & Reddingen rond Terschelling*

Voor het jaar 2022 staat weer een grote expositie gepland. De zolder over de rampen, het reddingswezen en het loodswezen zal uitgebreid worden zonder dat een uitbreiding naar buiten hoeft plaats te vinden. Een deel van de expositieruimte in 't Behouden Huys heeft

namelijk tot nu toe 'braak' gelegen, omdat na de verbouwing in 2017 stapsgewijs de in-herinrichting heeft plaats moeten vinden in de kaders van financiële en personele mogelijkheden. Er komt dus een nieuwe expositieruimte bij, die voorheen nog niet toegankelijk geweest is voor het museumbezoek.

Om een breed publiek te trekken zal gebruik gemaakt worden van de techniek 'video-mapping'. Het verhaal van de 'Lutine' wordt verteld én beleefd waarbij de bezoekers figuurlijk en – bijna - letterlijk aan de hand genomen worden van een verleidelijke plaaggeest - een lutine! Met deze nieuwe expositie hoopt 't Behouden Huys zeker aan de museale taken van de educatie en de beleving te voldoen maar ook aan de financiële.

In de uitwerking van de plannen rond de Tonnenloods zijn de financiële kaders die door uw raad voor het project zijn gesteld voortdurend taakstellend. Dit betekent dat wij ervan uitgaan dat de gemeentelijke bijdrage niet hoger zal zijn dan de opgenomen investerings- en exploitatiebudgetten

Groenbeheer

Voor het groenbeheer plan wordt in samenwerking met gemeente Ameland een nieuw beheersysteem, BruTIS (Kikker) aangeschaft. Komend jaar gaat de aandacht uit naar het vullen van het systeem met beheergegevens voor het rioolbeheer, groenbeheer en boombeheer.

5.3 Risico's

Groenbeheer

De kosten voor het vullen van het beheersysteem is voor het groenbeheer en boombeheer niet opgenomen in de begroting voor 2021. Het is ook nog niet duidelijk welke kosten er exact mee gemoeid zijn. Wij verwachten dat de kosten beperkt zullen zijn en komen hier bij de begroting 2022 zo nodig op terug.

Sport

Na 2022 krijgt de gemeente geen uitvoeringsbudget meer van het rijk voor de uitvoering van het Lokale Sport akkoord. Het gevaar dreigt dat dan gestopt moet worden met het nastreven van de ambities en doelen. Om dit te voorkomen moet er tijdig gezocht worden naar alternatieve financiering.

5.4 Financieel overzicht programma 5

PROGRAMMA 5 SPORT, CULTUUR EN RECREATIE					
Taakveld	L/B	2022	2023	2024	2025
5.2 SPORTACCOMMODATIES	Baten	214.000	182.000	199.000	199.000
	Lasten	-700.000	-673.000	-696.000	-696.000
		-486.000	-491.000	-497.000	-497.000
5.3 CULTUURPRESENTATIE, PRODUCT-PARTICIPATIE	Baten	-	-	-	-
	Lasten	-147.000	-147.000	-147.000	-147.000
		-147.000	-147.000	-147.000	-147.000
5.4 MUSEA	Baten	60.000	63.000	65.000	65.000
	Lasten	-497.000	-574.000	-581.000	-586.000
		-437.000	-511.000	-516.000	-521.000
5.6 MEDIA	Baten	72.000	94.000	68.000	68.000
	Lasten	-251.000	-276.000	-254.000	-254.000
		-179.000	-182.000	-186.000	-186.000
5.7 OPENBAAR GROEN EN (OPENLUCHT) RECREATIE	Baten	2.000	2.000	2.000	2.000
	Lasten	-144.000	-144.000	-144.000	-144.000
		-142.000	-142.000	-142.000	-142.000
TOTAAL PROG 5 VOOR RESULTAATBESTEMMING		-1.391.000	-1.473.000	-1.488.000	-1.493.000
0.10 MUTATIES RESERVES	Baten	-	-	-	-
	Lasten	-	-	-	-
		-	-	-	-
TOTAAL PROG 5 NA RESULTAATBESTEMMING		-1.391.000	-1.473.000	-1.488.000	-1.493.000

L/B	2022	2023	2024	2025
Baten	348.000	341.000	334.000	334.000
Lasten	-1.739.000	-1.814.000	-1.822.000	-1.827.000
Totaal	-1.391.000	-1.473.000	-1.488.000	-1.493.000

Programma 6 – Sociaal Domein

6.1 Wat gaan we doen en wat zijn de verwachte ontwikkelingen in de komende jaren?

Uitvoering Participatiewet

De gemeente is er verantwoordelijk voor dat iedereen die kan werken aan de slag gaat. Uitgangspunt is dat voor iedereen een plek op de arbeidsmarkt is met hierbij speciale aandacht voor kwetsbare doelgroepen. Hierbij wordt structureel geïnvesteerd in de samenwerkingsdriehoek ondernemers-overheid-onderwijs.

Programma Armoedebeleid

De gemeente is verantwoordelijk voor het armoedebeleid en schuldhulpverlening. Met ingang van 01-01-2021 is de nieuwe Wet Gemeentelijke Schuldhulpverlening(WGS) van kracht. Hierin is vroegsignalering van beginnende schulden een verplichte wettelijke taak voor gemeenten. Vroegsignalering van schulden omvat het ontvangen van en acteren op signalen van beginnende schulden bij inwoners. Per 1 juli wordt er op Terschelling samen met stakeholders uitvoering gegeven aan Vroegsignalering.

Uitvoering Jeugdwet

De gemeente zet in op het veilig opgroeien van kinderen in gezonde en veilige leefomgeving met perspectief op een zo optimaal mogelijk zelfstandig leven. Het welzijn van het kind staat centraal. De gemeente richt zich daarom op preventie op het gebied van zorg en welzijn samen met zorgaanbieders, huisartsen, verloskundigen, gebiedsteam, GGD en andere samenwerkingspartners.

Huishoudelijke hulp 2022

In 2021 vindt de inkoop plaats van de voorziening Huishoudelijke Hulp. Het nieuwe contract gaat in per 1 januari 2022. De gemeente maakt hierbij nieuwe afspraken over de dienstverlening van de zorgaanbieders, maar ook over het tarief waarvoor die aanbieders de hulp kunnen leveren.

Collectief WMO vervoer 2022

In 2021 vindt ook de inkoop plaats van het collectief WMO vervoer voor het vervoeren van minder mobiele inwoners van de gemeente Terschelling. Op 1 januari 2022 moet er een nieuw contract liggen tussen de gemeente en een vervoerder.

6.2 Hoe gaan we dit doen?

Uitvoering Participatiewet

In afstemming met stakeholders worden door de Dienst speerpunten uitgewerkt in een jaarplan. Voor Terschelling is een accountmanager vanuit de Dienst/Pastiel aangewezen die het aanspreekpunt is voor ondernemers. De accountmanager ondersteunt de ondernemers bij vragen met betrekking tot plaatsing/begeleiding van cliënten en bij het invullen van vacatures. De accountmanager werkt nauw samen met de casemanager van de Dienst. De casemanager begeleidt de bijstandsccliënten van Terschelling. De samenwerking van de casemanager van de Dienst met het Eilandteam wordt de komende jaren geoptimaliseerd.

Programma Armoedebeleid

Voor de uitvoering is een licentie genomen op een landelijk systeem dat gegevensuitwisseling conform de wetswijziging Gemeentelijke Schuldhulpverlening(WGS) mogelijk maakt. Om beter de signalen te kunnen opvolgen is 0,21 fte toegevoegd aan het Eilandteam. De extra kosten die hieruit voortvloeien bedragen € 16.000 op jaar basis. Hoewel deze kosten eerst als extra post opgenomen worden in de meerjarenramingen, moet

de vroegsignalering op den duur (2023 of later) leiden tot een kostenbesparing. Op verzoek van de wethouder is vanaf 2023 een taakstelling opgenomen. Het is op dit moment echter lastig in te schatten wat de precieze besparing zal zijn die hieruit voortvloeit en wanneer deze wordt gerealiseerd. De kostenbesparingen zijn berekend op basis van de vastgestelde ervaringsgegevens van de gemeente Amsterdam. Deze kostenbesparingen zullen worden doorgevoerd in de meerjarenramingen.

Op basis van landelijke ervaringen worden de volgende effecten verwacht:

- Daling van de instroom in minnelijke schuldregelingstrajecten, het aantal huisuitzettingen en afsluitingen van energie
- Een snellere uitstroom uit de Participatiewet (PW)
- Minder instroom in de Participatiewet (PW)
- Besparing op de kosten van maatschappelijke opvang.

Vanaf het moment van invoering zal frequent monitoring plaatsvinden op de financiële effecten van vroegsignalering. Vooruitlopend op de besluitvorming zijn de budgetten opgenomen in de kadernota.

WMO

Voor de meerjarenraming WMO zijn de volgende uitgangspunten gehanteerd:

- Als uitgangspunt voor de bestandsontwikkelingen is rekening gehouden met het werkelijk aantal voorzieningen per april 2021
- De tarieven 2021 van de maatwerkvoorzieningen huishoudelijke hulp en begeleiding zijn conform besluit algemeen bestuur 7 oktober 2020
- Meerjarig zijn de tarieven van de maatwerkvoorzieningen huishoudelijke hulp en begeleiding geïndexeerd met 3,5%
- De tarieven collectief vervoer zijn geïndexeerd met 5,0%
- De indexatie van de Rolstoelvoorzieningen en de Vervoersvoorzieningen is 3%

Jeugd

De totale raming voor jeugd is opnieuw opgebouwd. Hierdoor zijn niet de aantallen ultimo de maand maart 2021 leidend voor de berekening van de raming, maar het verwachte aantal besluiten of voorzieningen op jaarbasis. Hierdoor is de raming beter opgebouwd/onderbouwd en is de realisatie beter tegen de raming af te zetten. Vanaf 2022 worden er voor de gemeente Terschelling geen kosten meer geraamd voor verblijf en LTA. Van verblijf is voor Terschelling geen sprake meer en LTA voorzieningen komen maar zeer incidenteel voor. Mochten hier toch weer kosten uit voortvloeien dan worden deze alsnog bij geraamd. De ramingen voor PGB zijn wel opgenomen op basis van het huidige bestand.

Concreet zorgen de bovenstaande ontwikkelingen ervoor dat de budgetten in de meerjarenraming structureel verlaagd zijn met +/- € 50.000 per jaar.

Huishoudelijke hulp en collectief vervoer

Voor de producten huishoudelijke hulp en collectief vervoer vindt een nieuwe inkoop plaats in 2022. Voor de inkoop van huishoudelijke hulp is door de Noordwest-Friese gemeenten eenmalig een adviesbureau ingehuurd welke voor ondersteuning zorgt. Het college van burgemeester en wethouders moet nog een besluit nemen over de wijze van inkoop van het collectief WMO vervoer.

6.3 Risico's

Jeugd

Per 2022 is er sprake van een herziene inkoop specialistische Jeugdhulp. Welk effect deze inkoop gaat hebben op aantallen en financiën is niet in te schatten. Dit is tevens een conclusie van de regionale werkgroep Specialistische Jeugdhulp. Voor de raming zijn wij uitgegaan van going concern, met uitzondering van herstel trajecten. Zo blijft tevens de totale

raming in de pas lopen met voorgaande jaren, aangezien er regionaal niet wordt verwacht dat de kosten n.a.v. de herziene inkoop verder zullen oplopen. Voor de producten Pleegzorg en Verblijf is rekening gehouden met de verwachte tarieven 2022.

Per 2022 is er sprake van een nieuw woonplaatsbeginsel Jeugdwet. Dit betekent dat per 2022 niet het gezag leidend is, maar de woonplaats van de jeugdige zelf in het BRP. Een uitzondering op deze regel is dat indien er sprake is van doorlopend verblijf de gemeente financieel verantwoordelijk is waar de jeugdige voorafgaand aan het doorlopend verblijf stond ingeschreven in het BRP. Indien er sprake is van doorlopend verblijf verhuizen tevens alle ambulante trajecten administratief met de jeugdige mee. Op dit moment hebben wij nog niet voor alle cliënten met verblijf en pleegzorg uitgezocht welke gemeente per 2022 (financieel) verantwoordelijk wordt. Tevens weten wij niet welke jeugdigen administratief zullen verhuizen vanuit andere gemeenten in Nederland naar NWF gemeenten. Het CBS heeft hiervoor een simulatie ontwikkeld. Deze simulatie is op het moment van schrijven een jaar oud.

De CBS simulatie, welke nog wordt bijgewerkt vanuit het CBS, zal tevens uitgangspunt zijn van de budgettering van de Rijksmiddelen voor 2022 ten aanzien van het bekostigen van de uitvoering van de Jeugdwet.

Huishoudelijke hulp

Er zijn een aantal financiële risico's die op voorhand moeilijk zijn in te schatten. Sinds een aantal jaren is er sprake van een stijging in het aantal voorzieningen Huishoudelijke Hulp. Sinds de invoering van het abonnementstarief is die stijging groter geworden. Het advies is om in de prognoses uit te gaan van een verdere stijging in het gebruik van de Huishoudelijke Hulp. Daarnaast bestaat de kans dat het tarief voor de Huishoudelijke Hulp bij een nieuw contract toeneemt ten opzichte van het huidige tarief als gevolg van CAO-ontwikkelingen en indexatie. Hiermee kunnen ook de totale kosten voor de Huishoudelijke Hulp toenemen. Om dit risico te minimaliseren huren de Noordwest-Friese gemeenten eenmalig een extern adviesbureau in, die ondersteunt bij de berekening van reële prijzen.

Collectief Wmo vervoer

Op dit moment is onduidelijk hoe groot de impact is van de Coronacrisis op de vervoersmarkt en in welke mate dat effect heeft op de inkoop voor 2022. Het streven is om bij de uitvoering van het nieuwe contract te blijven binnen het huidige budget. Wel is het nodig om, al dan niet tijdelijk, afspraken te maken met de te contracteren vervoerder over compensatie voor extra kosten en verlies aan inkomsten als gevolg van de Coronamaatregelen. Deze compensatie zal tijdelijk van aard moeten zijn en wordt losgetrokken van de reële prijs die we moeten vaststellen voor de uitvoering van het vervoer.

Mochten deze producten aanbesteed worden dan is de verwachting dat de tarieven hoger kunnen komen te liggen dan de in dit document gehanteerde indexering.

Woonvoorzieningen

Hetzelfde geldt voor de woonvoorzieningen. Het landelijke beleid 'Zo lang mogelijk thuis wonen' in combinatie met een woningmarkt die behoorlijk op slot zit, is in de Noordwest-Friese gemeenten te merken dat er vaker woonvoorzieningen verstrekt moeten worden om langer thuis wonen mogelijk te maken. Zonder deze woonvoorzieningen zijn mensen niet meer mobiel en zelfredzaam in hun eigen huis. Tegelijkertijd is er niet altijd een vervangende, beter geschikte woning beschikbaar. Het advies is om in de prognoses rekening te houden met een verdere stijging in het aantal woonvoorzieningen. Hierbij wel de kanttekening dat er een plan wordt ontwikkeld waarmee de gemeente meer grip wil krijgen op deze situatie, maar dat plan zal niet direct leiden tot een kostenbesparing, mogelijk wel tot een minder harde stijging.

6.4 Financieel overzicht programma 6

PROGRAMMA 6 SOCIAAL DOMEIN					
Product	L/B	2022	2023	2024	2025
6.1 SAMENKRACHT EN BURGERPARTICIPATIE	Baten	16.000	22.000	17.000	17.000
	Lasten	-598.500	-609.500	-608.500	-611.500
		-582.500	-587.500	-591.500	-594.500
6.2 WIJKTEAMS	Baten	-	-	-	-
	Lasten	-1.000	-1.000	-1.000	-1.000
		-1.000	-1.000	-1.000	-1.000
6.3 INKOMENSREGELINGEN	Baten	399.000	399.000	410.000	411.000
	Lasten	-556.000	-582.000	-595.000	-607.000
		-157.000	-183.000	-185.000	-196.000
6.4 BEGELEIDE PARTICIPATIE	Baten	41.000	42.000	43.000	43.000
	Lasten	-305.000	-309.000	-312.000	-317.000
		-264.000	-267.000	-269.000	-274.000
6.5 ARBEIDSPARTICIPATIE	Baten	-	-	-	-
	Lasten	-32.000	-33.000	-33.000	-34.000
		-32.000	-33.000	-33.000	-34.000
6.6 MAATWERKVOORZIENING (WMO)	Baten	-	-	-	-
	Lasten	-68.000	-69.000	-70.000	-71.000
		-68.000	-69.000	-70.000	-71.000
6.71 MAATWERKDIENTSTVERLENING 18+	Baten	33.000	33.000	33.000	33.000
	Lasten	-983.000	-1.010.000	-1.037.000	-1.064.000
		-950.000	-977.000	-1.004.000	-1.031.000
6.72 MAATWERKDIENTSTVERLENING 18-	Baten	-	-	-	-
	Lasten	-829.000	-840.000	-850.000	-860.000
		-829.000	-840.000	-850.000	-860.000
6.82 GESCALEERDE ZORG 18-	Baten	-	-	-	-
	Lasten	-101.000	-100.000	-100.000	-100.000
		-101.000	-100.000	-100.000	-100.000
TOTAAL PROG07 SAMENLEVEN VOOR RESULTAATBESTEMMING		-2.984.500	-3.057.500	-3.103.500	-3.161.500
PROD1199 MUTATIES RESERVES	Baten				
	Lasten				
		-	-	-	-
TOTAAL PROG07 SAMENLEVEN NA RESULTAATBESTEMMING		-2.984.500	-3.057.500	-3.103.500	-3.161.500

L/B	2022	2023	2024	2025
Baten	489.000	496.000	503.000	504.000
Lasten	-3.473.500	-3.553.500	-3.606.500	-3.665.500
	-2.984.500	-3.057.500	-3.103.500	-3.161.500

Programma 7 – Volksgezondheid en milieu

7.1 Wat gaan we doen en wat zijn de verwachte ontwikkelingen in de komende jaren?

Afval

De komende jaren zal bij de inzameling van afval worden gekeken naar mogelijke uitbreiding van ondergrondse voorzieningen. Daarnaast dient er onderhoud plaats te vinden aan de milieustraat. Beide onderwerpen zullen in nauw overleg met Omrin verder worden vormgegeven.

Riolering

De werkzaamheden aan de riolering zijn vastgelegd in het vGRP en de financiering wordt gedekt uit de heffing rioolbelasting. In 2021 wordt door ingenieursbureau Tauw gewerkt aan een nieuwe berekening van de kostendekkendheid van onze tarieven om een betere relatie te kunnen leggen tussen de hoogte van de onderhoudsvoorziening rioleringen en de te verwachten uitvoeringskosten voor de komende jaren.

Duurzaamheid

In 2018 is het uitvoeringsprogramma 'Terschelling Samen Duurzaam' vastgesteld, met daarin de ambitie om in 2023 minimaal 15% minder CO₂ uit te stoten en bij inzet van extra middelen zelfs 47%. In het uitvoeringsprogramma is voor de jaren 2018-2022 budget vrijgemaakt voor de uitvoering van de maatregelen uit het programma. De ambitie is om van het uitvoeringsprogramma een gezamenlijk verhaal te maken van alle betrokken partijen als Terschelling Energie, Stichting Duurzame buurtschappen en andere initiatiefnemers. Op diverse programmalijnen zorgen we voor CO₂-besparingen en verduurzaming voor Terschelling. In het uitvoeringsprogramma zit de programmalijn 'eigen huis op orde', die over gemeentelijk vastgoed, inkoop en vervoer gaat. De overige programmalijnen gaan over de verduurzaming van woningen, mobiliteit en bedrijven op het eiland. In de jaarplannen komen deze elementen ook terug.

7.2 Hoe gaan we dit doen?

Afval

De ondergrondse voorzieningen voor afval zullen mogelijk worden uitgebreid. Hierbij dient in kaart gebracht te worden welke locaties hiervoor beschikbaar zijn. De milieustraat dient te worden onderhouden en hier dient een plan voor te worden gemaakt. De kosten die verbonden zijn aan de uitbreiding van de ondergrondse afvalopvang en onderhoud van de milieustraat zullen doorwerken op de afvalstoffenheffing. Binnenkort zal hierover overleg met Omrin plaatsvinden. In de begroting van 2022 zullen de consequenties van de uitwerking hiervan worden meegenomen.

Riolering

In 2021 wordt een structurele inspectieplanning van de riolering opgezet, waarbij een cyclus van 5 jaar ontstaat. Daarmee wordt bereikt dat de inspectiegegevens van de riolering van Terschelling actueel blijven en nooit ouder zijn dan 5 jaar.

In samenwerking met de gemeente Ameland is een beheerpakket aangeschaft voor het digitaal beheren van de rioolgegevens. Dit jaar wordt het systeem gevuld met de bestaande rioolgegevens en waar nodig aangevuld.

Voor de grondexploitatie van het voormalig B&Y terrein is een anterieure overeenkomst opgesteld met Segesta Exploitatie B.V. Deze overeenkomst regelt onder andere de (financiering van de) aansluiting van het nieuwbouw op de gemeentelijke riolering en het aanhelen van de nieuwbouwlocatie op de publieke ruimte. Gaandeweg het project is er een

noodzaak gekomen voor een verdergaande aanpassing en indeling van de openbare ruimte van een gedeelte van de Zwarteweg. Daarnaast is het waarschijnlijk noodzakelijk om een gedeelte van de gemeentelijke riolering te vervangen. De kosten voor de aanpassing van de openbare ruimte en de werkzaamheden aan het gemeentelijke riool zijn niet begroot. In de tweede helft van 2021 worden de werkzaamheden verder uitgewerkt en zal een voorstel voor de dekking van de werkzaamheden worden uitgewerkt.

Duurzaamheid

Samen met de het Rijk, provincie, andere Waddeneilanden, netbeheerder e.a. werken we aan gezamenlijke thema's om meer impact te hebben en efficiënt te werken. Uitdagingen als de Regionale Energiestrategie (RES) en de Transitievisie Warmte (TVW) en het Waddenprogramma zijn hier concrete voorbeelden van.

De missie van duurzaamheid overstijgt de periode tot 2023, aangezien het een onderdeel is van een transitie naar een zelfvoorzienend en duurzaam Terschelling. Het najaar van 2022 zal dan ook in het teken staan van het opstellen van een nieuw uitvoeringsplan met verdere stappen. In de stuurgroep Duurzaamheid (intern) en in het Duurzaam overleg met eilanders (extern) wordt maandelijks overleg gepleegd over de uitvoering en strategie op korte en lange termijn. Voorbeelden van meerjarige projecten zijn het te realiseren warmtenet op West-Terschelling en projecten op mobiliteit zoals het gebruik van laadpalen, blauwe diesel en duurzaam bagagevervoer.

Om onze projecten aan te jagen en draagvlak te hebben op het eiland wordt direct samengewerkt met de energiecoöperatie Terschelling Energie en Stichting duurzame buurtschappen. Gezamenlijk willen we de bewoners, verenigingen en bedrijven motiveren om zelf initiatieven aan te dragen. Mede daarom hebben we samen met rederij Doeksen en Vlieland in 2021 een klimaatfonds opgericht waar budget voor duurzame initiatieven aangevraagd kan worden.

Naast ons eigen uitvoeringsprogramma maken we zo goed mogelijk gebruik van diverse provinciale en landelijke regelingen. Denk hierbij aan de Regelingen reductie energiegebruik (RRE), Investerings subsidie duurzame energie en energiebesparing (ISDE) en de Subsidieregeling Coöperatieve Energieopwekking (SCE). Particulieren worden zo gestimuleerd om te verduurzamen d.m.v. subsidies. Soms komt het voor dat regelingen niet geschikt zijn voor Terschelling en/of dat we een eigen regeling nodig hebben om onze doelstellingen te halen. In die gevallen hebben we onze eigen regelingen ingericht, zoals de Subsidieregeling isolatiemaatregelen en de in 2021 gestarte Huurdersregeling.

Als er veelbelovende initiatieven langskomen op aanpalende terreinen, bijvoorbeeld op circulaire economie, dan pakken we die op als we daar de mogelijkheden voor hebben.

Voor duurzaamheid is een structureel budget opgenomen in de (meerjaren) begroting. Dit budget bestaat uit procesgeld en een post voor inhuur van personeel. Om de ambities van het uitvoeringsplan "Terschelling samen duurzaam" te realiseren is tot en met 2022 een totaalbudget beschikbaar van € 997.000.

Voor de periode vanaf 2023 is er een structureel jaarlijks bedrag van € 172.000 beschikbaar voor uitvoering van het nieuw op te stellen uitvoeringsplan.

7.3 Risico's

Duurzaamheid

Als we de doelen willen halen, is een langjarige investering nodig in voorlichting en ondersteuning, bijvoorbeeld via energieadviezen voor bewoners en bedrijven. Dit houdt ook in dat er geen ruimte is om te bezuinigen op de programmamiddelen, zonder het bereiken van de doelen te bemoeilijken. Het bereiken van de doelen vraagt om investeringen. De programmamiddelen zijn toereikend voor de voorbereidende werkzaamheden, maar niet voor de investeringen zelf. Dat betekent dat voor bijvoorbeeld het verduurzamen van het gemeentelijk vastgoed separate voorstellen aan de raad zullen worden voorgelegd. Een deel

van de investeringen verdient zichzelf terug of kan op afschrijving worden gezet. Dit zal meegenomen worden in de voorstellen.

7.4 Financieel overzicht programma 7

PROGRAMMA 7 VOLKSGEZONDHEID EN MILIEU					
Taakveld	L/B	2022	2023	2024	2025
7.1 VOLKSGEZONDHEID	Baten	-	-	-	-
	Lasten	-228.000	-231.000	-235.000	-235.000
		-228.000	-231.000	-235.000	-235.000
7.2 RIOLERING	Baten	860.000	860.000	860.000	860.000
	Lasten	-783.500	-788.500	-760.500	-760.500
		76.500	71.500	99.500	99.500
7.3 AFVAL	Baten	919.000	936.000	954.000	954.000
	Lasten	-934.000	-957.000	-979.000	-979.000
		-15.000	-21.000	-25.000	-25.000
7.4 MILIEUBEHEER	Baten	-	-	-	-
	Lasten	-469.000	-257.000	-255.000	-255.000
		-469.000	-257.000	-255.000	-255.000
7.5 BEGRAAFPLAATSEN EN CREMATORIA	Baten	8.000	8.000	8.000	8.000
	Lasten	-20.000	-20.000	-20.000	-20.000
		-12.000	-12.000	-12.000	-12.000
TOTAAL PROG 7 VOOR RESULTAATBESTEMMING		-647.500	-449.500	-427.500	-427.500
0.10 MUTATIES RESERVES	Baten	-	-	-	-
	Lasten	-	-	-	-
		-	-	-	-
TOTAAL PROG 7 NA RESULTAATBESTEMMING		-647.500	-449.500	-427.500	-427.500

L/B	2022	2023	2024	2025
Baten	1.787.000	1.804.000	1.822.000	1.822.000
Lasten	-2.434.500	-2.253.500	-2.249.500	-2.249.500
	-647.500	-449.500	-427.500	-427.500

Programma 8 – Volkshuisvesting, Ruimtelijke ordening en Stedelijke vernieuwing

8.1 Wat gaan we doen en wat zijn de verwachte ontwikkelingen in de komende jaren?

Nota omgevingskwaliteit

De omgevingswet treedt per 1 januari 2022 in werking, voor deze datum moet de gemeente een Gemeentelijke Adviescommissie Ruimtelijke Kwaliteit instellen en een besluit nemen over de GR Hûs en Hiem. Eind 2021 stelt de raad de Adviescommissie Ruimtelijke kwaliteit in. Daarnaast dient een nota omgevingskwaliteit te worden opgesteld, deze vervangt de Welstandnota.

Bij het inwerkingtreden van de Omgevingswet dienen een aantal zaken geregeld zijn. Dit houdt in dat we in 2021 en 2022 relatief intensief bezig zullen zijn met:

- de omgevingsvisie afronden en uitwerken in programma's;
- het eerste omgevingsplan (Midsland) opleveren en starten met het volgende omgevingsplan;
- de werkprocessen voor vergunning-verlening, toezicht en handhaving optimaliseren qua doorlooptijd en dienstverlening;
- de begeleiding van initiatieven uit de samenleving door- ontwikkelen (omgevingstafel);
- onze software applicaties voor het digitaal stelsel omgevingswet (DSO) uitbreiden en optimaliseren;
- gevolgen van de wet voor de leges en financiële huishouding van de gemeente verder in kaart brengen;
- medewerkers verder opleiden over de Omgevingswet.

Wonen

In januari 2019 is het uitvoeringsprogramma Woonvisie vastgesteld. Hierbij zijn nieuwe beleidsregels gemaakt ten aanzien van de bouw van nieuwe woningen en is ook de notitie invullocaties van belang. Het uitvoeringsprogramma zet in op de bouw van 135 woning in de periode tot en met 2022. Het uitvoeringsprogramma wordt jaarlijks gemonitord. Dit zorgt ervoor dat de uitvoering op koers blijft en zo nodig kan worden bijgesteld. Voor de jaren 2022 en verder zal een nieuwe Woonvisie worden gemaakt.

Het Adviesteam Wonen blijft actief om ontwikkelaars van woningbouwplannen te ondersteunen. De Programmanager Wonen, de stedenbouwkundige/architect, de landschapsarchitect en de adviseur Ruimtelijk Ordening worden extern ingehuurd. De begeleiding van de 3^e tender aanvragen loopt door in 2022. De intensiteit van de werkzaamheden van het Adviesteam in 2022 is sterk afhankelijk van het besluit van de provincie op het verzoek om extra woningbouwruimte.

Daarnaast zal ook de handhaving van niet-permanent bewoonde woningen (vanaf 2021 onderdeel van het woonprogramma) in 2022 worden doorgezet.

Provinciale Staten stelt in april 2021 de Uitvoeringsagenda Wonen 2021-2023 vast. Onderdeel van de Uitvoeringsagenda zijn diverse onderzoeken. De gemeente gaat deelnemen aan de door de provincie geïnitieerde onderzoeken die bruikbare gegevens opleveren voor de Waddeneilanden. Er wordt ambtelijke en financiële inzet voor beschikbaar gesteld. Waar nodig laat de gemeente verdiepend onderzoek uitvoeren om bruikbare gegevens voor Terschelling beschikbaar te krijgen. Het is nog onduidelijk welke onderzoeken wanneer uitgevoerd worden en in hoeverre de gemeente in 2022 en 2023 om cofinanciering van de onderzoeken wordt gevraagd.

Door de Ondernemersverenigingen op de Friese Waddeneilanden is onderzoek verricht naar de huisvesting van personeel. Dit heeft een rapport per eiland opgeleverd. Gezamenlijk met TOV worden mogelijke vervolgacties en rolverdeling besproken. In 2021 wordt duidelijk welke acties voor de gemeente zijn en welke rol de gemeente daarbij heeft. Vooralsnog zijn de kosten hiervan nog niet in te schatten.

In de Erfgoedverordening is de mogelijkheid opgenomen tot aanwijzing van gemeentelijke monumenten. In 2022 wordt een begin gemaakt met het opstellen van een gemeentelijke monumentenlijst. De raad heeft in een motie opgenomen dat eigenaren voor de instandhouding van hun gemeentelijk monument tegemoetgekomen moet worden door middel van een subsidie. Pas dan kan aanwijzing van gemeentelijke monumenten plaatsvinden. In 2022 wordt bepaald op welke wijze een gemeentelijke monumentenlijst tot stand kan komen en wordt gestart met het opstellen ervan. De subsidieregeling en de financiële dekking van de regeling gaan onderdeel uitmaken van het aanwijzingsvoorstel. Vooralsnog zijn de kosten nog niet in te schatten.

FUMO

Op dit moment vindt een onderzoek plaats bij wie en waar de BRIKS-taken vanaf 2022 zullen worden belegd. Er zijn nog onderhandelingen gaande met de FUMO over het terugtrekken van de BRIKS-taken en deze vervolgens in een poolmodel bij de gemeente Harlingen onder te brengen. Dit poolmodel moet nog volledig ontwikkeld worden. Hiervoor is een kwartiermaker benaderd, die dit op zich wil nemen. Hij start op 1 juli 2021. Het streven is om dit met ingang van 1 januari 2022 rond te hebben. Er worden zo mogelijk afspraken met de FUMO gemaakt of er nog een uitlooptermogelijkheid is, mocht 1 januari niet haalbaar zijn.

8.2 Hoe gaan we dit doen?

Nota omgevingskwaliteit

Eind 2021 stelt de raad de Adviescommissie Ruimtelijke Kwaliteit in. Daarvoor zijn meerdere opties variërend tussen Hûs en Hiem tot een lokale commissie. De kosten zijn afhankelijk van de gekozen optie en de mate waarin de kosten doorgerekend worden via de leges. Voor het opstellen van de nota omgevingskwaliteit worden de kosten geraamd op circa € 60.000 in het jaar 2022.

Omgevingswet

De invoering van de omgevingswet pakken we tot 1 januari aan via het project Invoering Omgevingswet. Alle onderdelen zoals hiernaast genoemd zijn als aparte opdrachten belegd in projectteams. Aan het eind van dit jaar bepalen we via een plan van aanpak wat er volgend jaar nog opgeleverd moet worden en hoe: of dit nog via een project moet gaan of in de lijnorganisatie opgepakt kan worden. Ook maken we dan een kostenraming per onderdeel.

Voor het project Omgevingswet is een incidenteel krediet beschikbaar. De omvang daarvan ligt net onder de raming van de VNG wat jaarlijks nodig is voor de implementatie.

De piek in de werkzaamheden in dit project ligt in dit jaar. Hetzelfde geldt voor de kosten. Echter, we verwachten dat er ook volgend jaar de nodige kosten moeten worden gemaakt. Daarvoor zal het resterende budget waarschijnlijk onvoldoende zijn.

Voor het opleveren van de resultaten in 2022 en mogelijk daarna, is het nodig een aanvullend incidenteel budget beschikbaar te stellen. Wij gaan ervan uit dat een eenmalige aanvulling met € 75.000 euro voldoende is.

De bestemmingsplannen worden per deelgebied geactualiseerd en omgezet in een omgevingsplan. Als pilot is in 2021 gestart met het Omgevingsplan Midsland. Het Omgevingsplan voor Midsland wordt in 2022 vastgesteld en dient als voorbeeld voor de daaropvolgende omgevingsplannen. De planning is als volgt:

2021/2022	Midsland, West aan Zee, Midsland Noord, Midsland aan Zee, Formerum Noord en Formerum aan Zee
2022/2023	West, Hoorn en overige dorpen
2023/2024	Polder en Natuurgebieden, haven en bedrijventerrein

De omgevingsplannen zullen samen met een extern adviesbureau worden opgesteld. Daarvoor wordt gebruik gemaakt van het budget dat structureel voor ruimtelijke plannen in de begroting is opgenomen (€ 57.000).

De actualisering van de bestemmingsplannen vraagt om een projectmatige aanpak. In de loop van 2021 wordt daarvoor een projectplan opgesteld. Een deel van de werkzaamheden wordt uitbesteed. Daarvoor zullen offertes worden gevraagd. Dan wordt ook duidelijk of met € 57.000 per jaar kan worden volstaan.

Wonen

De huidige plan van de Woonvisie loopt af in 2021. Voor 2022 en verder zal een nieuwe Woonvisie moeten worden opgesteld. Hiervoor zal een externe partij voor worden aangetrokken. De verwachte kosten hiervan bedragen naar verwachting circa € 25.000 en kunnen worden gedekt vanuit het structurele budget van € 40.000 dat beschikbaar is voor wonen vanaf 2023 en verder.

FUMO

Het onderzoek naar de BRIKS-taken loopt nog. Vooralsnog hebben wij de ramingen uit de aangeleverde begroting van de FUMO aangehouden. Deze ramingen geven aan dat de kosten voor 2022 met € 90.000 stijgen ten opzichte van wat wij hebben opgenomen in onze begroting. De ramingen voor 2023 en verder hebben wij gelijk gelaten in de meerjarenbegroting.

Uit het onderzoek blijkt dat het voor de gemeente Terschelling op termijn voordeliger is om in een pool met Harlingen de BRIKS-taken weer zelf te gaan uitvoeren. Dit betekent dat de begroting van de FUMO voor 2022 niet klopt. ER blijft voor Terschelling alleen het milieudeel over. Dat bedraagt ca. € 112.000 bij een uurtarief van € 105,18.

8.3 Risico's

Omgevingswet

Omdat er nog veel onduidelijkheden zijn omtrent de invoering van de Omgevingswet is het nog niet bekend welke budgetten er benodigd zijn voor de uitvoering vanaf 2023.

FUMO

De begroting van de FUMO is alleen geïndexeerd aangeleverd en is geen rekening gehouden met de mogelijke gevolgen van de invoering van de Omgevingswet. Dat maakt het lastig om te beoordelen of de gevraagde bijdrage voldoende is en past binnen onze begroting. Het kan zijn dat met de invoering van de Omgevingswet, de bijdrage verhoogd gaat worden.

Indien de samenwerking met de FUMO op het gebied van BRIKS-taken wordt beëindigd zal dit frictiekosten met zich meebrengen.

8.4 Financieel overzicht programma 8

PROGRAMMA 8 VOLKSHUISVESTING, RUIMTELIJKE ORDENING & STEDELIJKE VERNIEUWING					
Taakveld	L/B	2022	2023	2024	2025
8.1 RUIMTELIJKE ORDENING	Baten	-	-	-	-
	Lasten	-132.000	-57.000	-57.000	-57.000
		-132.000	-57.000	-57.000	-57.000
8.2 GRONDEXPLOITATIE	Baten	-	-	-	-
	Lasten	-8.000	-8.000	-8.000	-8.000
		-8.000	-8.000	-8.000	-8.000
8.3 WONEN EN BOUWEN	Baten	670.000	663.000	671.000	672.000
	Lasten	-912.000	-845.000	-853.000	-854.000
		-242.000	-182.000	-182.000	-182.000
TOTAAL PROGRAMMA 8 VOOR RESULTAATBESTEMMING		-382.000	-247.000	-247.000	-247.000
0.10 MUTATIES RESERVES	Baten	-	-	-	-
	Lasten	-	-	-	-
		-	-	-	-
TOTAAL PROG 8 VHROSV NA RESULTAATBESTEMMING		-382.000	-247.000	-247.000	-247.000

L/B	2022	2023	2024	2025
Baten	670.000	663.000	671.000	672.000
Lasten	-1.052.000	-910.000	-918.000	-919.000
	-382.000	-247.000	-247.000	-247.000

Conclusie

Deze Kadernota laat zien dat door diverse ontwikkelingen over het jaar 2022 een negatief resultaat wordt verwacht. Vanaf 2023 zijn de resultaten gelukkig weer positief.

Het negatieve resultaat van 2022 heeft voor nu echter geen invloed op minimale weerstandsvermogen. De Algemene Reserve blijft gedurende alle jaren boven het door de raad geformuleerde minimale weerstandsvermogen. Indien ook de Reserve Recreatie tot het weerstandsvermogen wordt gerekend, is het overschot zelfs nog ruimer. Dit is voor ons dan ook aanleiding om op dit moment geen ingrijpende maatregelen voor te stellen die leiden tot bezuinigingen of lastenverhogingen.

Wij zijn van mening dat een dergelijke situatie verdedigbaar is, omdat de Algemene Reserve nooit onder het door de raad geformuleerde minimale weerstandsvermogen komt. Daarnaast signaleren wij dat vanaf het jaar 2023 er voldoende budgettaire ruimte is voor een nieuw college om voortvarend een nieuwe collegeperiode in te gaan en waarbij ruimte is voor nieuwe speerpunten en ambities.